

CURIERUL JUDICIAR

DOCTRINĂ — JURISPRUDENȚĂ — LEGISLAȚIUNE — ECONOMIE POLITICĂ — FINANȚE — SOCIOLOGIE

Director : DEM. I. DOBRESCU
Președintele Uniunii Avocaților din România

COMITETUL DE REDACȚIE :

TR. ALEXANDRESCU Avocat, Direct. Contenc. B-ci G-le a Țării Românești	ALEX. CERBAN Profesor la Facultatea de Drept, București	IOSEF G. COHEN Avocat	GR. CONDURATU Fost Consilier la C. de Apel București, Avocat	RENÉ DEMOGUE Profesor la Facultatea de Drept din Paris
V. DONGOROZ Dr. în D. ep. din Buc. Avocat	ALFRED JUVARA Profesor Universitar, Avocat	Dr. ȘTEFAN LADAY Fost Magistrat jurisconsult în Cluj	D. NEGULESCU Profesor la Facultatea de Drept, București	I. GR. PERIETEANU Avocat
C. STOEANOVICI Dr. în Drept din Paris Avocat	GR. TRANCU-IAȘI Ministru al Muncii Avocat	P. VASILESCU Dr. în Drept din Paris Avocat	AL. VELESCU Dr. în Drept din Buc. Avocat	ALBERT WAHL Profesor la Facultatea de Drept din Paris

Secretar de redacție: E. C. DECUSARĂ, Dr. în Drept din Paris, Directorul Statisticii Judiciare

Membrii corespondenți pentru Paris: EDOUARD LÉVY și SILVIU KRAINIC, D-ri în Drept, Avocați, Paris

Membrii corespondenți pentru Polonia: EMIL ST. RAPPAPORT, Consilier la Curtea de Casație din Varșovia

ABONAMENTUL

Un an. p. B-ci, Case com., Autorit. 1200 le
" Avocați 900 " i
" Magistrați 700 "
6 luni prețul de sus pe jumătate

APARE ODATĂ PE SĂPTAMANA

În lunile Iulie și August
Apare odată la două săptămâni

Abonamentele se plătesc totdeauna înainte

Redacția și Administrația

București, Strada Artei Nr. 5

Lângă Palatul Justiției

TELEFON 13/29

A apărut: **STUDII DE DREPT CIVIL COMPARAT**, cuprinzând legislația ungară și austriacă din Transilvania în comparație cu legislația română, de d-l G. P. Docan. Vol. cuprinde 430 pagini. Prețul 280 lei.

Este cu deosebire necesar candidaților la examenul de magistrat și juriștilor din Transilvania.

Comenzile la „Curierul Judiciar” București, str. Artei No. 5.

S U M A R

— Caracterul juridic al reprezentanților caselor comerciale sau al societăților străine, de d-l avocat Paul I. Demetrescu.

— Raport către Ministerul Justiției, referitor la necesitatea unificării legislative, de d-l Alex. Ștefănescu, Prim-președintele Trib. Trei Scaune.

JURISPRUDENȚA :

— Curtea de Casație s. II : *Soc. Româno-Americană cu William Funell* (Hotărîre de consolidare a mai multor terenuri petrolifere. Mai multe apeluri făcute de diferite persoane contra aceleiași hotărîri. Secțiunea investită cu apelul introdus mai întâi le judecă pe toate. Cerere de permisiune introdusă la altă secție), cu o Notă de d-l avocat N. G. Marinescu.

— Curtea de apel București s. III : *Soc. de Petrol Steaua Română cu Ministerul de finanțe* (Impozite asupra păcurei. Cum se calculează venitul funciar ? Art. 2 legea din 1887 și art. 3 și 4 asupra impozitului funciar), cu o Notă de d-l Trajan Alexandrescu.

— Trib. Buzău s. I : *Petru Teodoru cu Maria Teodoru* (Divorț. Excepțiunea de incompetență ratione loci. Când trebuie a fi propusă ? Art. 216 c. civ. și 111 pr. civ.), cu o Notă de d-l avocat Jiteanu.

— Trib. Dolj s. I : *Alexandru Becherescu cu Aneta Al. Hagi Gheorghe și alții* (Recuzare de instanță. Art. 123 fost 118 legea de Org. judecătorească; Art. 148, 149 și 266 urm. pr. civilă), cu o Notă de d-l Al. Hagi Gheorghe.

Rugăm stăruitor pe d-nii abonați din provincie a nu mai aștepta alte invitațiuni, cari sunt costisitoare, sau sosirea în localitate a încasatorilor, și a bine-voi să trimită achitarea abonamentului prin mandat poștal, direct la Administrația revistei *Curierul Judiciar*, București, str. Artei 5, notând pe cotorul mandatului, pentru abonamentul datorat partida Nr. Asemenea pentru comande de cărți.

C A R A C T E R U L J U R I D I C

Al reprezentanților caselor comerciale sau ai societăților străine

1) Ce este reprezentanța. 2) Materia guvernată de reprezentanță. 3) Caracterul juridic al prepusului. 4) Conceptul de prepus are un caracter obiectiv. 5) Dispozițiunile înscrise pentru prepuși se aplică și reprezentanților caselor și Soc. străine. 6) Opinia lui Vivante asupra diferenței dintre prepuși și reprezentanții caselor străine. 7) Părerea lui Vidari. 8) Credem că nu există nici o deosebire între unii și ceilalți. 9) Rațiunea art. 401 cod. com. 10) Locul ocupat de reprezentanță, în proiectul preliminar pentru noul codice de comerț italian.

1. Legiuitorul comercial, fără a confundă mandatul cu reprezentanța, n'a rezervat fiecareia dintre aceste două institute juridice, un capitol aparte: a înglobat sub acelaș capitol, materii diverse, cu reguli proprii și întrebuințare deosebită în practică. Titlul XI din codul comercial intitulat „despre mandatul comercial și despre comision”, tratează în capitolul I „despre mandatul comercial” și în capitolul II „despre comision”. (Art. 374—412 com. român; art. 349—387 com. italian).

Capitolul I (art. 374—405 com.) care ne interesează în analiza chestiunii propuse, are patru secțiuni și anume: Secțiunea I, despre mandatul comercial în general (del mandato commerciale in generale); Secț. II, despre prepuși și reprezentanți (degli institori e dei rappresentanti); Secția III, despre comisiile călători pentru comerț (dei commessi viaggiatori di commercio); Secț. IV, despre comisiile pentru negoț (dei commessi di negozio).

Lipsa de sistematizare ce se observă la legiuitor, a condus la rezultatul că și azi materia mandatului comercial și a reprezentanței în comerț, este foarte controversată. Totuși, putem afirma că majoritatea doctrinei și jurisprudenței, fac deosebire între un institut juridic și celălalt, socotind că mandatul comercial conține însărcinarea de a administra una sau mai multe afaceri pentru principal, iar reprezentanța însărcinarea de a încheia aceste afa-

ceri în numele principalului. (Cfr. *Vivante*, Trattato di diritto commerciale. Ed. VI, I, Nr. 254; *Navarrini*, Trattato teorico-pratico di diritto commerciale, Vol. II, Nr. 470 și urm.; *Fartufari*, Della rappresentanza nella conclusione dei contratti; *Nattini*, La dottrina generale della procura).

În relațiunea pe care o face comisiunei pentru reforma codului comercial actual italian, Președintele ei — Cesare Vivante — expune într'un mod magistral disciplina juridică a reprezentanței în comerț. În rezumat, celebrul profesor spune: Reprezentanța constituie un organ care pune în relațiune pe principal cu terții și face să cadă în patrimoniul său, efectele obligațiunilor contractate de reprezentant în numele său. Reprezentanța este un raport accesoriu, care multiplică activitatea juridică a principalului, ducând-o afară din fondul său de comerț în raport cu terții. Reprezentantul este un cooperator juridic al principalului; pune deci în serviciul acestuia propria voință pentru concluziunea afacerilor juridice, după însărcinarea care i-a fost încredințată sau care-i derivă dela lege. Prezența reprezentantului în locul unde se încheie afacerea, face ca aceasta să fie regulată ca un contract între prezenți și ca vitiile consimțământului său să decidă asupra nulității ei. Pentru că afacerea aparține principalului, acesta trebuie avut în vedere și patrimoniul său, pentru a regula efectele; deci, afacerea va fi comercială dacă principalul e comerciant și buna credință a principalului va fi decisivă pentru a decide cari drepturi au intrat în patrimoniul său (*Progetto preliminare per il nuovo codice di commercio*, 1922, pag. 216; *Vivante*, op. cit., Nr. 246 și urm.; *Navarrini*, Trattato teorico-pratico di diritto commerciale, Vol. II, Nr. 470 și urm.).

Din aprofundarea celor două institute juridice, — slujindu-ne de tot ceea ce doctrina și jurisprudența ne-a putut fi un sprijin, — credem că pentru o împărțire rațională a materiei, era necesar un capitol aparte în codul comercial care să trateze chestiunea reprezentanței în comerț.

2. Din felul cum e împărțit primul capitol al titlului XI din codul comercial, s'a putut crede că există un singur fel de reprezentanți și anume acei ai caselor comerciale sau a Societăților străine, cari încheie în țara noastră afaceri comerciale în numele și comptul acestora. (*Virgil Benișache*, *Precis de drept comercial*, Vol. I, pag. 183).

Legiuitorul comercial când a așezat sub același titlu atât pe prepuși, cât și pe reprezentanții caselor sau societăților străine, n'a reținut ca reprezentanți numai pe aceștia din urmă; numele nu poate spune nimic, ci funcțiunea îndeplinită în practică. Atât prepușii, cât și reprezentanții caselor sau societăților străine, comișii pentru comerț, comișii călători pentru comerț, fac parte din același institut juridic al reprezentanței, având o mare întrebuințare în concluziunea afacerilor comerciale și slujind ca actul juridic săvârșit de reprezentant să își producă toate efectele în persoana reprezentantului. (Cfr. *Navarrini*, IV, Nr. 1523; *Vivante*, I, Nr. 267 și urm.; *Supino*, *Dir. comm.* XXVII, 169; Cass. Torino, 31 Agosto 1916, *Dir. comm.* 1917, I, 192; App. Milano, 8 Gennaio 1914, *Dir. Comm.* 1914, II, 882).

3. Pentru a soluționa chestiunea ce ne-am propus a trata, este necesar a lămurii ce se înțelege prin prepuși, întrucât afirmăm după acum că reprezentanții caselor comerciale sau societăților

străine la noi în țară sunt prepuși; faptul că în codul comercial există un articol aparte pentru reprezentanții caselor și societăților străine, (art. 401 com. rom.; art. 376 com. it.), își are altă explicație decât aceea că numai aceștia ar fi reprezentanți, prepușii având un caracter juridic deosebit.

Prepusul este un reprezentant juridic permanent, stabilit de către un comerciant într'un loc determinat, în scopul exercițiului comerțului său. Se deosebesc de ceilalți reprezentanți prin faptul că în mod normal are o mare sferă de activitate; prin stabilirea reședinței și funcțiunei sale; prin obligațiunea ce o are de a ține registrele comerciale impuse de lege. Prepusul nu devine niciodată comerciant, întrucât în exercițiul comerțului nu întrebuințează numele său, activitatea comercială pe care o desfășoară obligând deci pe principal; chiar o participare la beneficii nu ar da prepusului calitatea de comerciant. Facultatea pe care o are de a administra și încheia afacerile ce aparțin comerțului la care e prepus; suprema direcțiune a stabilimentului subsidiar, având permanenta reprezentanță a principalului, constituie conceptul juridic al prepusului, fără a putea fixa cu toate acestea în mod precis, limita dincolo de care trecem în altă figură juridică. (Art. 398 com.; art. 396 com.; art. 400 com.; *Vivante*, op. cit. I, 267; *Navarrini*, IV, 1449; *Castagnola*, Nuova codice di commercio italiano, VI, pag. 362; *Vidari*, Corso di diritto commerciale, 1895, vol. IV, nr. 3568, 361 și urm.; *Lyon Caen*, *Dr. comm.*, vol. I, p. 283; Pandectele române, 1924, III, 145 „prepusul în dreptul comercial”, art. 392-401 com., adnotate cu doctrina și jurisprudență).

4. Conceptul de prepus are un caracter obiectiv: însemnează deci, că e indiferent dacă persoana prin mijlocul căreia comerțul este exercitat, este o persoană fizică sau juridică; e indiferent dacă preponentul (principalul) e român sau societate română; e indiferent dacă e un străin sau o societate străină.

Nu trebuie deci să ne uităm la naționalitatea principalului, pentru a vedea dacă ne aflăm în fața unui prepus, sau al unui altfel de reprezentant. Un reprezentant al unei case comerciale sau societăți străine, care este însărcinat cu conducerea comerțului la noi în țară, este prepus, dacă puterile lui nu trec de limitele determinate de legiuitor pentru acest concept; dacă opera lui este permanentă, exercitată într'un loc determinat, în numele și pe contul principalului, este prepus. (Cfr. *Navarrini*, op. cit. IV, nr. 1522, pag. 160).

5. Codul comercial în art. 401 (art. 376 com. it.) arată că dispozițiunile înscrise pentru prepuși, se aplică și reprezentanților caselor comerciale sau societăților străine, cari în mod obicinuit tratează și încheie în țară, în numele și pe socoteala acestora afacerile comerciale cu cari au fost însărcinați.

Din dispozițiunile art. 401, com., nu vedem nici o deosebire între prepuși și între reprezentanții caselor sau societăților străine la noi în țară, întrucât aceleași reguli de drept se aplică și unora și celorlalți; iar serviciile pe cari le aduce în practică, sunt de aceeași natură. (Cfr. *Navarrini*, *trattato*, IV, Nr. 1522; Cass. II, dec. 253 din 1898, *Buletin*, pag. 1212; Cas. I, dec. 179 din 24 Aprilie 1901, *Pandectele române* 1924, III, 149).

6. *Vivante*, recunoaște că în esență, reprezentanții caselor sau societăților străine sunt adevărați

prepuși, pentru că au reprezentatiunea generală și fixă a unui comerciant și facultatea de a încheia afaceri în numele și pentru contul său.

Totuși, se deosebesc de prepuși — spune celebrul profesor — prin câteva particularități de puțină importanță (alcune particularități de poci peso) și anume :

a) pentru că reprezintă comercianți străini ;
b) pentru că nu substituiesc integral pe principal, cum se întâmplă uneori prepusului, ci presupun existența unei case principale în străinătate, reprezentanța lor fiind un accesoriu.

c) pentru că dacă sunt supuși, ca și prepușii, la interdicțiunea de a asuma reprezentatiunea altor comercianți cari execută același gen de comerț, pentru a ști dacă comerțul este de același gen, trebuie să se țină seamă de diferențele derivând din locul unde se exercită. (*Vivante*, op. cit. I, nr. 276).

Suntem însă împotriva distincțiunilor ce le face profesorul nostru ; suntem alături de Navarrini, care observă că acele particularități „di poco peso”, de care vorbește Vivante, în realitate se reduc la zero, întrucât ca și prepușii, reprezentanții caselor și societăților străine, au reprezentanța stabilă și generală a unui comerciant și facultatea de a încheia afaceri în numele și pe contul său. (Cfr. *Navarrini*, IV, nr. 1522; *Sraffa* (cit. de Navarrini)).

Să cercetăm toate diferențele pe cari le găsește Vivante :

a) Prima diferență, — reprezintă comercianți străini —, nu există în realitate, întrucât am arătat că conceptul de prepus e obiectiv : e indiferentă deci naționalitatea principalului ; ceea ce interesează e funcțiunea îndeplinită și puterile determinate de lege și din acest punct de vedere nu există nici o deosebire între prepus și reprezentantul caselor sau societăți străine.

b) A doua diferență, — nu substituiesc integral pe principal —, nu există deasemeni în realitate, întrucât și prepușii pot substitui pe principal numai într-o anumită ramură a comerțului. (Cfr. *Navarrini*, IV, pag. 160).

Însuși Vivante, pentru că recunoaște că deosebirea e de prea mică importanță, face o nouă distincție neîntemeiată însă și anume : în cazul în care comerciantul străin ar avea domiciliul sau societatea sediul în străinătate, dar ar exercita exclusiv sau principal comerțul în Italia, reprezentantul ar putea fi numit mai bine prepus. (*Vivante*, I, 276).

c) A treia diferență — aceia că pentru a se ști dacă comerțul exercitat pentru un comerciant, este de același gen ca și cel exercitat pentru altul, trebuie să privim la diferențele derivând din locul unde se exercită, deasemeni este neîntemeiată, întrucât pentru a se stabili concurența nelegală, același examen se face și naționalilor și străinilor. (Cfr. *Navarrini*, IV, 1522; *Franchi*, *Man*, Nr. 215).

7. Vidari, crede că singura diferență, — dar de altfel neesențială spune celebrul jurist, — este aceea că prepusul poate reprezenta pe principal numai într-un stabiliment principal, pe când reprezentantul caselor sau soc. străine, numai la un stabiliment sucursală. (Vidari, *Corso di diritto commerciale* 1895, vol. IV, nr. 3615).

8. Cu toată subtilitatea de care dau dovadă unii dintre cei mai iluștrii juriști ai Italiei, căutând să găsească deosebiri pe care codul nu le-a prevăzut și pe cari legiuitorul nici măcar nu le-a bănuț. credem că nu este nici o deosebire între prepuși și reprezentanții caselor sau soc. străine ; că atât unii

cât și ceilalți fac parte din marele institut juridic al reprezentanței.

E natural să fie așa, întrucât art. 401 com. (art. 376 com. ital.) declară aplicabile toate dispozițiunile înscrise pentru prepuși și reprezentanților caselor sau soc. străine ; întrucât art. 238 com. (art. 230 ital.) arată că societățile legal constituite în țară străină, cari își stabilesc în România un sediu secundar sau o reprezentanță, trebuie să publice numele persoanelor cari administrează aceste sedii, sau cari reprezintă în orice mod societatea în țară ; întrucât art. 883 com. (art. 862 ital.) arată că atât prepusul cât și reprezentantul comerciantului falit care, în gestiunea încredințată lui, s'a făcut culpabil de vreuna din faptele contemplate aci, se va pedepsi conform dispozițiunilor pentru bancrută frauduloasă.

E ușor de înțeles deci, că legiuitorul n'a făcut nici o deosebire între prepuși și între reprezentanții caselor sau soc. străine.

Mancini, în ședința senatului din 1 Mai 1875, arată că în timp ce în trecut schimburile internaționale se făceau mai ales prin ajutorul comisionarilor, — adică a comercianților locali însărcinați să cumpere și să vândă —, astăzi ușurința de a transmite ordine prin comunicațiuni rapide, a permis multor comercianți străini să aibă un reprezentant propriu în țară ; (vezi *I. Castagnola*, *Nuovo codice di commercio italiano Commento*, vol. VI, art. 376).

9. Dispozițiunea art. 401 com. (art. 376 ital.), s'ar părea că nu-și mai are nici o rațiune, față de faptul că și reprezentanții caselor și soc. străine, sunt prepuși, întrucât nimeni nu s'ar fi oprit la diferența de nume întrebuințată de legiuitor, în fața acelorași caractere juridice și aceluiași rol cel îndeplinesc în practică, atât unii cât și ceilalți.

Totuși, dispozițiunile art. 401 com. au un rost și anume acela, de a apăra pe cetățenii cari încheie afaceri cu reprezentanții caselor sau soc. străine și cari vor stă în judecată în numele principalului lor, aplicându-li-se toate dispozițiunile legii înscrise pentru prepuși, chiar dacă nu ar fi îndeplinite condițiunile cerute de lege pentru a-i califica prepuși (*Navarrini*, IV, 1522).

Că aceasta este interpretarea care a triumfat, reese și din proiectul preliminar pentru codice de comerț italian, care în art. 68 dispune : „E instituirea colui che viene preposto personalmente e stabilmente al commercio o a un ramo del commercio del principale da una ditta italiana o straniera in uno o piu luoghi determinati”. Se vede deci că dispozițiunile art. 401 (art. 376 ital.) din codul comercial actual, au fost înglobate în definițiunea largă, mai sus citată. Și este interesant, că însuși Vivante, a trebuit să cedeze în chiar materia la care a fost raportor, cu ocaziunea elaborării proiectului preliminar.

10. Acum, când se lucrează la unificarea legislativă și la elaborarea unui nou cod comercial, nu credem a face operă inutilă, arătând cum este regulată materia reprezentanței în proiectul preliminar pentru noul codice de comerț italian, proiect ce a fost alcătuit în 1922, de către o comisiune compusă din cei mai de seamă comercialiști ai Italiei : Ageo, Arcangei, Alberto Asguini, Leone Bolaffio, Gustavo Bonelli, Ulisse Gobbi, Umberto Navarrini, Antonio Scialoia, Giuseppe Valeri, Cesare Vivante.

Proiectul are la început câteva dispozițiuni pre-

liminare (art. 1-5); e împărțit apoi în 4 cărți: I-a, *Persoanele*; II-a, *Titlurile de credit*; III-a, *Contractele comerciale*; IV-a, *Prescripțiunea*.

Cartea I-a cuprinde două părți: 1) Comerțianții; 2) Societățile comerciale.

Partea I-a cuprinde cinci titluri: I, dispozițiuni generale; II, firmele; III, registrul de comerț; IV, obligațiunile comerciantului; V, auxiliarii comerciantului.

Titlul V cuprinde trei capitole: Cap. I, Reprezentanța, având trei secțiuni: Sect. I, Dispozițiuni generale; Sect. II, Prepuși; Sect. III, Comișii voiajori și comișii pentru negoț; Cap. II, Agenți de comerț; Cap. III, Mediatori.

Împărțirea pe care o face proiectul preliminar al noului cod italian, ni se pare logică și în concordanță cu necesitățile comerciale: ea este ultimul deziderat al științei juridice. (Progetto preliminare per il nuovo codice di commercio, 1922, Navarini, vol. IV, nr. 1497 și urm. „L'organizza dell'azienda: gli ausiliari dell'azienda; Vivante „Trattato, vol. I, nr. 246 și urm.; E. Cristoforeanu și C. Paraschirescu-Bălăceanu, „Proiectul noului cod de comerț italian“, 1924).

„Grație studiului materiei comerciale și a dreptului ce o guvernează — spune Vivante —, știința prepară și legea viitorului, pentru că prima regulă a oricărei construcțiuni juridice este observațiunea naturală a faptelor. Când juristul a studiat nou fenomen în toate aspectele lui, în practica mercantilă, în jurisprudență, în usuri, el anticipă opera legiuitorului, căruia nu-i rămâne alt lucru de făcut, decât să topească în articole de lege, concluziunile la cari a ajuns juristul, concentrând munca colectivă a poporului“. (Vivante, Trattato, I, nr. 26).

PAUL I. DEMETRESCU

Doctor în Drept. Avocat

R A P O R T

către MINISTERUL JUSTIȚIEI referitor la
necesitatea unificării legislative

In calitate de prim președinte al Tribunalului Trei-Scaune, și potrivit unei dorințe exprimate de dv. față de mine cu ocazia vizitei ce ați făcut acestui Tribunal în ziua de 21 August a. c., de a vă arăta pe cale de raport scris nevoile și greutățile ce întâmpinăm în exercitarea și îndeplinirea atribuțiunilor noastre judecătorești, pe care le-am constatata ca rezultând din practica judiciară;

Cum și de a vă arăta ce credem că este de făcut, pentru soluționarea, deci și înlăturarea dificultăților și nevoilor ce constatăm, am onoarea a vă comunica cele ce urmează:

Plecând dela actuala stare de lucruri că în aceste părți îndeplinirea atribuțiunilor noastre judecătorești se face după dreptul maghiar, iar mecanismul de cancelarie de asemenea după dispoziții maghiare, două sunt chestiunile din punct de vedere pur juridic care trebuiesc să formeze obiectul constanței și intensei preocupări a organelor superioare și cari trebuiesc soluționate, cu un ceas mai de vreme, anume: prima, cea mai importantă, importantă nu numai din punct de vedere juridic, dar și prin aceea că de rezolvarea ei depinde într-o măsură neînchipuit de covârșitoare unirea și întărirea suflatească a întregului popor român, fără de care întărire toate eforturile cari se fac în alte direcții de activitate națională și socială rămân în

mare parte infructuoase, prima chestiune, zic, este și rămâne pentru toată lumea unificarea generală și totală de legislație, iar a doua chestiune mult mai mică decât prima, totuși destul de importantă și aceasta, este unificarea totală a mecanismului de cancelarie, care trebuie să fie unul și același la toate instanțele judecătorești de pe tot cuprinsul țării.

* * *

Chestiunea unificării legislative generale și totale, este după cum se știe, de atributul exclusiv al instituției nou create, a Consiliului Legislativ.

Examinarea ei nu se poate face pe calea unui raport ca acesta decât sumar și numai sub aspectul urgenței.

Această urgență a înlăturării acestei unificări din punctul de vedere al naturii motivelor care o impun, este și ea a se prezenta tot sumar din aciaș cauză: un raport de natura celui de față trebuie să menționeze doar chestiunile, cu mici explicațiuni, fără a le da o tratare doctrinară amplă.

Motivele cari impun această urgență în înlăturarea unificării legislative sunt multe și variate.

Sunt, fără îndoială, motive de natură pur juridică, pur doctrinară care impun această unificare.

Sunt și motive de altă natură care o impun, anume de natură generală națională, socială.

Evident că motivele prime ar trebui să fie, dată fiind natura acestui raport și atribuțiunile oficiale ale celui care îl prezintă, obiectul unei examinări mai imediate de cât secunde.

Cred însă că dacă într'un raport judecătorec este mai puțin potrivită, mai puțin compatibilă și prin aceasta de mai puțină nevoie examinarea motivelor de a doua categorie, iar arătarea celor judiciare mai firească cred că, pentru explicațiunile de mai jos, dată fiind problema cea mare care este rezolvată în măsură așa de mare de realizarea unificării regimului legislativ, examinarea fie chiar sub forma unei simple menționări este de adoptat fiind ceva care se impune.

Intr'adevăr — fiind vorba de urgență — natura juridică a tuturor argumentelor cari legitimează, justifică și impun urgența traducerei în fapt a unificării totalei legislațiuni, nu are puterea a evidenția această urgență, cum au, mai ales pentru noi care avem rolul de distribuitori ai justiției printre aceste locuri și cari trăim prin aceste părți, motivele de a doua categorie.

Un argument juridic orcât de întemeiat ar fi într'un anume sens, pentru stabilirea unei idei, poate fi, dacă nu în totul înlăturat de alt contra argument care se poate ușor găsi, dar în cel mai bun caz — în chestiunea care ne preocupă — umbrat. Astfel gradul urgenței imperioase se micșorează.

Așa sunt chestiunile de drept, susceptibile de mai multe interpretări, fiecare întemeiată în măsuri diferite.

Care este folosul, cu privire la chestiune, susținând ca să luăm exemplu; un motiv din prima categorie, spre a documenta urgența înlăturării unificării — că magistrații care și-au format pregătirea și educația juridică în lumina dreptului francez, întâmpină greutăți în aplicarea legilor maghiare, ruse, austriace, etc., când acest argument poate fi ușor înlăturat de faptul ce s'ar invoca ca contra argument, că de aproape opt ani acești magistrați aplică aceste regimuri de legi, și instituția judecătorească a funcționat totuși? se va replica cu oarecare aparență de seriozitate: cum s'a lucrat acum atâta timp se mai poate lucra încă „câtva“. Cine ar

putea spune, măcar aproximativ câți ani cuprinde acest „câtva“? ! Iată dacă nu înlăturarea, cel puțin umbrirea argumentului celui mai principal, oarecum ștergerea lui și deci pierderea sau diminuarea puterii lui de convingere prin altul.

Sau care ar fi folosul în ordinea de idei care ne preocupă, a urgenței unificării, când am spune, că dispozițiile din dreptul maghiar, din materia filimentului, ce se aplică într-una din părțile alipite ar fi inferioare aceluiași dispoziții din legislația noastră comercială și deci înlăturarea celor dintâi sau modificarea lor, se impune de îndată? sau din comparația dispozițiilor din materia filiațiunii, ori a drepturilor reale din legislația ungurească cu aceleași dispoziții din legislația noastră civilă, conchizând că cele din urmă sunt superioare celor dintâi, nu unificarea se impune?

Cum se poate admite această stare legală, anume imposibilitatea de a se judeca un litigu penal dacă infractorul inculpat, cu care procedura este îndeplinită nu se prezintă?

Ce se face cu ordinea publică care, după principiile legiurii penale din vechiul regat, primează? Evident, urgența despre care discutăm, deși ar reeși, nu se impune. Căci din arsenalul de argumente de care dispune la orice moment rațiunea omenească, argumente altoite pe diferite substraturi de drept, se găsește unul sau mai multe care să diminueze puterea de eficacitate ale celor dintâi, puterea lor de impunere.

Și atunci dacă astfel se prezintă examinarea chestiunii sub aspectul motivelor juridico-doctrinare, recurgerea la argumentele de cel de al doilea ordin nu poate și nu trebuie, credem să fie măcar discutabilă, cu atât mai mult cu cât prin examinarea acestor motive de ordine generală se satisface și scopul celor dintâi.

Dar mai este și altă rațiune pentru care, fie chiar într'un raport cu acel prezent, examinarea urgenței ce se impune în realizarea unificării generale legislative pe motive ce au ca substrat ideea unității noastre sufletești, poate să aibe loc, anume că peste oricare și ori și când trebuie să fie pentru ori și cine veșnicia întregii noastre uniri românești.

Aceasta este și trebuie să fie singura și unica preocupare a tuturor și a fiecăruia în parte. Cei ce revendică dreptul și gloria de a conduce în aceste vremuri poporul român, datori sunt să aibe în preocupările lor cele mai dintâi această chestiune cu atât mai mult.

Oricine evidențiază necesitatea și importanța acestei chestiuni, a veșnicei și definitivei noastre uniri cum și arătarea obiectiv, cinstit și cu bună credință românească a mijloacelor de consolidare a acestei uniri, nu poate fi privit decât ca un ajutor al celor în drept.

Plecând dela această convingere, unificarea noastră legislativă se impune a fi tradusă în fapt cât mai repede cu puterea unui imperativ categoric. Și nu există imperativ categoric mai puternic ca împrejurările noastre speciale interne. Numai când se va înfăptui această unificare, numai atunci unitatea noastră ca neam dă și impune și celor ce cred altfel — și sunt destui de aceștia — absoluta certitudine în veșnica durabilitate a ei.

Unificarea legislativă cu unificarea organelor ei constituite — instanțele judecătorești — este cea mai importantă parte din noua noastră clădire ca stat și neam.

Fără a se putea tăgădui însemnătatea celorlalte legi de unificare de până acum (este destul a a-

minti monumentala lege administrativă, legile de unificare a învățământului de toate gradele și feburile, legea minelor, legea persoanelor juridice) și atâtea alte legi de unificare elaborate până azi, totuși unificarea legislației noastre generale întrece cu mult în efecte și urmări pe toate celelalte. Aplicarea aceluiași cod civil ori penal la Giurgiu și Siliștră ca și la Sighet, la Tighina ca și la Oradea-Mare este înlăturarea și a celei mai mici îndoeli din sufletele celor neîncrăzători în veșnica unire a tuturor ținuturilor românești. Această cât de mică îndoială nu se poate șterge din sufletele neromânești cu oricâte legi de unificare s'ar face. Singură unificarea totală legislativă o înlătură, o șterge. Când se va ști și în cel mai îndepărtat și ascuns colț al țării că aceiași lege păstrează și ocrotește cinstea, averea și libertatea fiecăruia, după cum și le lovește și nesocotește când trebuie, putem spune că consolidarea sufletească s'a făcut pentru 86 la sută din populația țării, dacă nu și mai mult.

Nu voi spune că în cei opt ani câți s'au scurs dela unire această reformă s'ar fi putut face.

Nu voi spune deasemenea încât timp la 1870 Germania a dat Alsaciei și Lorenei legislația sa, nici în cât timp după unirea dela 1859 a țărișoarelor care mai târziu aveau să formeze regatul dela 1916, sâmburele, pivotul unirii de azi, s'a alcătuit codul nostru civil. Se știu. A spus toate acestea, ar însemna să și insist asupra lor, după cum ar însemna și examinarea cauzelor acestei întârzieri. Ar trebui să se facă astfel și critica stărilor de lucruri atât cât aceste stări au depins și depind de oameni. Și aceasta nu poate și nu trebuie să formeze obiectul preocupărilor noastre.

Voiu spune numai atât: desăvârșirea consolidării noastre etnice se confundă cu unificarea totală de legislație.

* * *

A doua chestiune este referitoare la mecanismul de cancelarie al instanțelor judecătorești. Și această chestiune este tot de unificare: uniformizarea tuturor lucrărilor de cancelarie.

Starea actuală de lucruri păstrată prin art. 128 din regulamentul pentru organizarea serviciului interior al tribunalelor, grefelor, etc., din 29 Decembrie 1925 cred că trebuie să înceteze cât mai repede posibil, căci așa cum se prezintă este consfințirea dezordinei și nesiguranței din birourile de grefă și arhivă.

Iată câteva precizuni din cari se văd normele, sau mai bine zis lipsa de norme care au fost și din nenorocire mai sunt încă în cancelariile de grefă și arhivă al instanțelor de judecată din Ardeal.

În aceste cancelarii nu există un registru special de înregistrarea tuturor hârtiilor cari intră în birourile instituției, fiecare hârtie, fiecare corespondență ce intră, se atachează la dosarul la care se referă, purtând numărul acestui dosar.

În aceste cancelarii nu se găsește un registru de înregistrarea tuturor hârtiilor care ies din aceste birouri.

Este ușor de văzut care este urmarea unei astfel de stări de lucruri.

Lipsa acestor registre, și a altor multe utile cari sunt în cancelariile vechiului regat, fac ca röstul corespondențelor și actelor să fie încurcat, iar cancelaria în neregulă.

În timp ce în vechiul regat în câteva minute se găsește orice hârtie, orice act, orice cerere, în aceste părți cu totul dimpotrivă.

Dar „mapele“, „caetele“, căci dosare nu le pot numi, în care se țin fără legătură, necusute, așa numitele „lucrări prezidiale“? Necesitatea registrelor regulat ținute se impune dela sine.

Am fost cu totul impresionat când am aflat că în aceste cancelarii judecătorești nu se coase dosarele.

Dar faptul care m'a izbit cu adevărat puternic a fost acesta: în justiția din Ardeal este îngăduit ca în corpul unei sentințe judecătorești să se vadă ștersături, adăogiri, tot felul de intercalări printre rânduri, fie chiar cu creionul. Cine și-a făcut educația profesională de magistrat în vechiul regat, cu rigorile de acolo, cu sancțiunile tuturor acestora de acolo, cu spiritul ordinei și al importanței unei lucrări ce poartă pe ea semnătura unui „judecător“ ce sunt acolo, va înțelege revolta ce stărnește în suflet o astfel de stare de lucruri.

Ce ar fi de făcut?

Cred că singura soluție, cea mai bună și cea mai ușoară, ar fi abrogarea tuturor dispozițiilor din regulament citat în cap cu art. 128 și introducerea fără întârziere întru totul, fără cea mai mică deosebire a cancelariei din vechiul regat.

Se înțelege dela sine că această introducere nu poate avea nici o greutate, n'ar avea nimic serios contra sa.

Dreptul comun în sine, după care instanța dă o sentință într'un litigiu oarecare, nu interesează cu privire la chestiunea de biurou propriu zisă, nefiind nici o legătură. Vreau să spun că până la unificarea legislativă se poate face unificarea mecanismului de biurou, de cancelarie la instanțele judecătorești. Nimic nu se opune.

Dacă această uniformizare s'ar introduce cu începerea anului judecătoresc 1927, cu atât mai bine. O simplă modificare a regulamentului în părțile lui referitoare la chestiune, ajunge. Căci așa cum este în prezent, justiția este stânjenită în mersul său, împiedicată.

Dacă la regimul de legi din aceste părți, străin de firea românească, greoi ca și firea celor care l-au impus, se adăogă și un mecanism birocratic cu aceiași notă caracteristică, încâlcit, confuz nesi-gur, lipsit de suplețea celui din vechiul regat — produs al spiritului și inteligenței latine, — avem întreaga explicație a mersului încet al justiției din Ardeal, al aceluiaș mers încet al dreptului doctrinar și jurisprudențial din aceste părți. Și să nu se uite că cele menționate mai sus spre a arăta defec-tuozitatea lucrărilor de cancelarie nu sunt singurele, ci numeroase sunt aceste defecte. Prin urmare la întrebarea de mai sus, ce ar fi de făcut, răspund fără ezitare: cât mai repede posibil introducerea exactă, fără cea mai mică deosebire a cancelariei din vechiul regat.

* * *

Dacă în rândurile ce preced am accentuat ideea că desăvârșirea unității noastre românești depinde atât de mult de unificările de care pe scurt am vor-bit, am făcut-o, pentru că noi cei trimiși a purta balanța dreptății prin aceste părți suntem mai în măsură să vedem adevărul acestei idei. Nu numai să-l vedem dar să-l și simțim; într'un cuvânt mai cuprinzător: îl trăim.

Orice întârziere — îmi permit a afirma — în so-luționarea celor două chestiuni arătate, aduce pă-gube incalculabile ideei de stat român.

Nr. 1, C, 55, 28 Sept. 1926.

ALEX. ȘTEFANESCU

Prim-președintele Tribunalului Trei-Scaune

INALTA CURTE DE CAS. ȘI JUSTIȚIE S. II

Audiența dela 19 Mai 1926

Președinția d-lui OSCAR N. NICOLESCU, Președinte
Soc. Româno-Americană în proces cu William Funell

Consolidări petrolifere. Hotărâre de consolidare a mai multor terenuri. Mai multe apeluri făcute de diferite persoane contra aceleiași hotărâri. Secțiunea investită cu apelul introdus mai întâi le judecă pe toate. Cerere de perimare introdusă la altă secțiune.

După art. 36 din legea consolidărilor petrolifere și art. 26 din regulament, secțiunea Curții care a fost mai întâi investită cu un apel în contra unei hotărâri de consolidare a mai multor terenuri este de drept singura competente a judeca și celelalte apeluri introduse posterior contra aceleiași hotărâri.

Imprejurarea că posterior asupra apelului intro-dus mai întâi s'a încheiat a transacție nu ridică secțiunii competența de a le judeca pe celelalte.

Cererea de perimare nu poate fi considerată ca făcută decât când ea a ajuns la secția competente după lege.

Curtea

Ascultând citirea raportului făcut în cauză, pe d-l av. Androniu în susținerea recursului și pe d-nii av. G. Atanasiu și Florian în combateri,

Deliberând,

1) „Violară și greșită interpretare a art. 36 din legea de consolidare și art. 26 din regulament, exces de putere, incompetență.

Am susținut în fața instanței de fond că nu secțiunea II-a a Curții de apel era competentă a judeca perimarea apelului repartizat la secția I-a și trimis spre conexare la secția I-a fără a mai fi intervenit o hotărâre de conexare, ci secția I-a unde el fusese repartizat și căreia aparținea atât timp cât ea nu fusese desesizată printr'o hotărâre de conexare la altă secțiune.

Arătam că adevărata interpretare a art. 36 din lege și 26 din regulament, nu e aceea că aceste texte ar stabili o competență de drept a tuturor apelurilor la secțiunea unde a fost repartizat primul apel, și exprimam un deziderat care se poate realiza prin întrunirea apelurilor pe calea conexării. Totuși instanța de fond interpretând greșit arătatatele texte, găsește că secțiunea unde s'a repartizat primul apel are o competență de drept a judeca toate apelurile deși ele au fost repartizate la secțiuni diferite și deși nu s'a pronunțat conexarea lor, judecând fără competență perimarea unui apel cu care nu era sesizată și comițând prin aceasta un exces de putere.

2) Violară art. 257 pr. civilă comb. cu art. 41 legea de consolidare, eroare gravă de fapt, exces de putere.

Arătasem în fața instanței de fond că întrucât în apelul a cărui perimare se cere nu a intervenit timp de un an act de procedură cu caracter contradictor, urmează a fi perimat.

Arătasem de asemenea, că nu poate fi considerat drept act de procedură cu caracter contradictor de natură a întrerupe cursul perimării, fixarea de termen făcută de noi într'un alt apel cu care apelul a cărui perimare se cerea nu avea nici o legătură decât aceea că erau întrunite în vederea discuției conexării, că se referea la alte dispoziitive în cari d. Funell, al cărui apel ceream a-l perima, nu figura în nici o calitate și nu trebuia citat, și în care făcusem o redeschidere în scopul închiderii dosarului prin tranzacție, lucru precis arătat în cerere spre a nu se crede că e vorba de o redeschidere a ambelor dosare. Totuși, instanța de fond cu exces de putere și gravă eroare de fapt și cu violarea art. 257 proc. civilă și 41 legea consolidărilor consideră acea redeschidere drept un act de procedură în apelul d-lui Funell și ne respinge pe această considerațiune cererea de perimare.

Având în vedere că din decizia supusă recursului și lucrările din dosar se constată că, prin hotărârea cu No. 39 din 12 Noembrie 1920, Comisiunea pentru regularea și consolidarea drepturilor de concesiune petroliferă din jud. Prahova, a admis cererea făcută de recurenta Societatea Româno-Americană a la consolidat dreptul de concesiune și arendare asupra mai multor terenuri petrolifere situate în comuna Moreni-Prahova; că, în contra acestei hotărâri făcându-se apel, la 5 Mai 1921, cu privire la terenurile prevăzute la No. 5 și 6 din dispozitivul hotărârei, de către frații Ion, Gheorghe și Antinița Iosef Constantin, apelul a fost repartizat de Primul Președinte al Curții din București, la Secțiunea II-a, a acelei Curți; că, la 12 Mai 1921 făcând apel și William Funell, personal și ca mandatar al Creditului Minier, cu privire la parcelele prevăzute la No. 13 și 14 din dispozitivul aceleiași hotărâri, acest apel a fost repartizat la Secțiunea I-a a Curții, de unde, apoi, la 28 Aprilie 1922, în urma cererii făcute de Funell, a fost trimis, în conformitate cu art. 36 din legea consolidărilor petrolifere, tot la Secțiunea II-a, unde fusese repartizat mai întâiu apelul făcut de frații Iosef Constantin; că, pentru judecarea acestor apeluri, Secțiunea II-a a fixat termen la 24 Iunie 1922, când afacerea a fost amânată succesiv în mai multe rânduri; că, la 9 Mai 1923, Societatea Româno-Americană arătând că s'a împăcat cu frații Iosef Constantin, depunând și o tranzație în acest sens, s'a fixat termenul de 15 Iunie 1923 citându-se, după arătarea zisei Societăți în cererea sa, numai apelantii Iosef Constantin, iar nu și apelantul Funell, când Curtea prin jurnalul No. 2189 a luat act de declarațiunea acestora că și retrag apelul și a dispus închiderea dosarului în ce privește acest apel;

Că, apoi, prin petițiunea din 10 Noembrie 1923, adresată la Secțiunea I-a a Curții, recurenta Societatea Româno-Americană a cerut acestei secțiuni ca dosarul cu apelul făcut de Funell să fie cerut dela secția II-a unde fusese trimis și că acest apel să fie declarat perimat întrucât a trecut mai mult de un an fără să se fi urmat în cauză vre-un act de procedură cu caracter contradictoriu; că, Secțiunea I-a s'a desesizat de judecarea acestei cereri prin jurnalul cu No. 6152 din 13 Octombrie 1924 pe motiv că, în conformitate cu art. 36 din legea consolidărilor petrolifere și art. 26 din regulament, singura instanță competentă este Secțiunea II-a căreia s'a repartizat primul apel; că, la 25 Noembrie 1924, după ce s'a desesizat Secțiunea I-a, Societatea Româno-Americană a cerut Secțiunii II-a fixarea unui termen pentru judecarea cererii de perimare, cerere care a fost respinsă prin decizia supusă recursului de față;

Având în vedere că din această decizie rezultă că înaintea Curții de Apel Secția II-a, recurenta a susținut, în prim rând, ca și prin motivul I de casare, că singura instanță competentă de a judeca cererea de perimare este Secțiunea I-a unde a fost repartizat apelul lui Funell, a cărui perimare s'a cerut, iar nu Secțiunea II-a, de oarece această din urmă secțiune nu a dat nici un jurnal de conexarea acestui apel cu cel făcut de frații Iosef Constantin și repartizat anterior la Secția II-a, iar în fond, a cerut admiterea cererii trecând mai mult de un an fără să se fi făcut vre-un act de procedură cu caracter contradictoriu în apelul lui Funell;

Că, Curtea a respins incidentul și cererea de perimare declarând pe de o parte, că în temeiul art. 36 din legea de consolidare și 26 din regulamentul

acestei legi, secțiunea II-a a Curții era competentă să judece toate apelurile făcute în contra aceleiași hotărâri de consolidare cu No. 39 din 1920, secțiune determinată prin repartizarea primului apel interjetat în contra acestei hotărâri, și că, în consecință, cererea de perimare a apelului lui Funell trebuia introdusă la Secțiunea II-a a Curții, iar nu la Secțiunea I-a și nu poate să-și producă efectele juridice decât din momentul când a venit în judecata acestei secțiuni a II-a, iar, pe de altă parte, instanța de fond constată că termenul de perimare a fost întrerupt prin acte de procedură făcute în apelul lui Funell;

Considerând că, cu ocaziunea modificării legii pentru consolidarea dreptului de a exploata petrolul și ozocerita, în 1913, legiuitorul, dat fiind că în această materie printr-o singură hotărâre a primei instanțe se statuează asupra consolidării drepturilor de concesiune cu privire la mai multe terenuri aparținând la diverși proprietari, în scop de a accelera judecarea apelurilor făcute de fiecare proprietar și de a curma inconvenientele semnalate în practica judecătorească și datorită împrejurării că dosarul primei instanțe, care conținea hotărârea de consolidare atacată cu diferitele apeluri repartizate, conform legii de organizare, la diversele secțiuni ale Curții de Apel, trebuia să circule pe la toate aceste secțiuni, ocazionând, prin aceasta, întâzieri și numeroase amânări în judecata acestor apeluri, a dispus prin art. 36 al. ultim că: „Primul Președinte al Curții va repartiza apelurile la aceiași secțiune”; că, în același scop, art. 26 din regulament, care explică și lămurește textul de lege de mai sus, prevede în alin. II că „apelurile făcute în contra aceleiași hotărâri de consolidare vor fi trimise de către Primul Președinte direct secțiunii unde a fost împărțit primul apel”;

Considerând că, de aci rezultă că legea de consolidare a derogat dela principiul stabilit de legea de organizare judecătorească după care primul președinte al Curții de apel distribue apelurile secțiunilor Curții după rândul intrării lor; că, dar din moment ce, în această materie, în contra unei hotărâri de consolidare s'au făcut două sau mai multe apeluri, secțiunea competentă de a statua asupra tuturor este aceia care a fost mai întâiu investită prin repartizarea primului apel, așa că celelalte apeluri introduse posterior nu se mai repartizează de primul președinte al Curții ci sunt trimise direct și de drept la secțiunea sesizată cu apelul cel dintâi introdus;

Că, prin urmare, în speță fiind necontestat că în contra hotărârei cu No. 39/1920 s'au făcut două apeuri din care cel făcut de frații Iosef Constantin a fost mai întâiu primit și repartizat la secțiunea II-a a Curții, apelul făcut ulterior de Funell revine de drept secțiunii a II-a care singură era competentă de a-l judeca; că, astfel fiind această secțiune nu a comis exces de putere și nici nu a violat și interpretat greșit art. 36 din lege și 26 din regulament prin respingerea incidentului de necompetință ridicat de recurentă, ci a făcut din contră o bună aplicațiune a legii declarându-se competentă de a statua asupra cererii de perimare;

Considerând că, față de cele ce preced, este evident că singura împrejurare că ulterior, după ce apelul lui Funell a fost trimis la secțiunea II-a, părțile din primul apel au încheiat o tranzațiune și dosarul acestui apel a fost închis, nu ridică absolut de loc competența secțiunii a II-a de a statua asupra apelului lui Funell;

Considerând, dar, că apelul făcut de Funell fiind repartizat în mod legal și definitiv la secțiunea II-a, cererea de perimare a acestui apel făcută de Societatea Româno-Americană, a fost rău introdusă, posterior, la s. I-a, și ca atare ea nu poate fi considerată ca valabilă făcută decât în 1924, când a fost trimisă secțiunii a II-a; că, însă, la această dată perimarea apelului nu mai poate fi cerută, deoarece, după cum se constată din deciziunea supusă recursului și din lucrările dela dosar, apelantul Funell a cerut fixarea de termen, depunând materialul, încă dela 17 Noembrie 1923 pentru judecarea acestui apel, judecare care a fost amân timer de mai multe ori, așa că s'au făcut acte de procedură în acel apel, întrerupând peremțiunea;

Considerând că, întrucât pentru respingerea în fond a cererii de perimare Curtea se bazează și pe acest motiv arătat în decizia supusă recursului, care singur justifică soluțiunea dată, și care nu este criticat prin nici un motiv de casare, devine fără interes de a mai discuta și celelalte considerațiuni pe care s'a mai bazat Curtea pentru a respinge cererea de perimare, și deci, discutarea motivului II de casare devine fără interes;

Că, dar, recursul este neîntemeiat, și ca atare urmează să fie respins.

Pentru aceste motive, Curtea respinge recursul, etc.

NOTA. Chestiunea rezolvată prin decizia Inaltei Curți de casație s. II publicată aci, se prezintă pentru prima oară. Instanțele de fond au variat în interpretarea dată asupra acestui caz.

Prima teorie era că art. 36 din legea consolidărilor petrolifere și art. 26 din regulamentul ei, exprimă numai *un desiderat* atunci când dispun, ca toate apelurile formulate contra aceleiași hotărâri de consolidare, să fie trimise spre judecată acelei secțiuni a C. de apel, care a fost mai întâi sesizată cu primul apel. Teoria a fost admisă de unele Curți de apel pe considerația, că legea de procedură civilă este aceea care reglementează judecățile.

Altele, cum este cazul deciziunii deduse în judecata Inaltei Curți, au admis teoria contrarie și anume: că sus menționatele texte de lege *au creiat o competență de drept*, investind o singură secțiune a C. de apel cu judecata tuturilor apelurilor, astfel că procedura civilă nu-și mai are aplicațiune.

Critica adusă acestei din urmă teorii era că abia după ce Curtea de apel a pronunțat conexitatea apelurilor, a devenit instanță competente, iar până la această dată, tot instanțele unde au fost repartizate apelurile, sunt cele îndrituite cu judecata lor.

Critica acestei din urmă teorii nu este fondată, deoarece scopul legii de procedură civilă a fost de a organiza o regulată repartizare a apelurilor, în interesul unei bune administrații a justiției.

Or, din moment ce legea specială a consolidărilor a creiat alte norme, în interesul vădit ca aceste procese, de un caracter special, să se judece mai repede, ținând seamă că adesea ori hotărârile

de consolidare sunt apelate de numeroși contestatori de la prima instanță, legea de procedură nu-și mai avea aplicațiune.

Cunosc personal un dosar de consolidare la care sunt aduse spre conexare, 46 apeluri!

Astfel dar, fără a fi intervenit un jurnal de conexare, Curtea căreia i s'au atribuit toate apelurile, este judecătorul de drept, pe baza principiului competenței de drept, creiat de legea consolidărilor.

Ne putem lesne închipui la ce neajunsuri și străgâniri ar fi dat naștere, dacă s'ar fi admis până la capăt prima teorie, ca Curțile de apel sezizate prin repartizare, să rămână, până la pronunțarea conexării, judecătorul legitim al fiecărui apel. De aceea, decizia Inaltei Curți, este bine venită, făcând să înceteze orice nedumerire.

Intreaga economie a legii consolidărilor a fost ca apelurile, ca și cererile de consolidare, să se judece de urgență, pentru ca mina de petrol să fie pusă mai repede în exploatare. Un interes economic superior cerea o procedură specială. Pentru acelaș scop, judecata consolidărilor se face și în marile vacanțe, *chiar în zilele de sărbătoare*, iar termenul de apel este de 15 zile, judecata urmând a se face „de urgență și cu precădere“.

Interpretarea art. 36 din legea consolidărilor trebuia deci făcută ținându-se seamă de *intenția legislatorului* și aceasta trebuia să prevaleze chiar asupra textului legii, dacă ar fi cazul.

N. G. MARINESCU
Avocatul Statului

CURTEA DE APEL BUCUREȘTI, SECT. III

Audiența de la 21 Martie 1926

Președinția d-lui S. GOGĂLNICEANU, Președinte
Deciziunea Fiscală No. 98

Impozite asupra păcurei. Cum se calculează venitul funciar? Art. 2 legea din 1887 și art. 3 și 4 asupra impozitului funciar.

Potrivit art. 2 legea asupra păcurei din 1887 proprietăților particulare pe care se fac exploatațiuni de păcură, li se vor calcula la venitul supus impozitului funciar, aceea ce iau dela exploatatori fie în bani, fie în natură ca redevențe, fără să treacă o cincime din producția neto.

Pentru stabilirea însă a impozitului funciar, potrivit art. 3 și 4 din legea asupra impozitului funciar, când proprietarul nu exploatează singur, în acest caz venitul se determină după contractul de arendă, scăzându-se obligațiunile cari sunt prin contract.

În speță, Comisiunea fiscală de apel neconformându-se acestor norme, a violat dispozițiunile citate mai sus.

Curtea,

Având în vedere că prin recursul de față astfel cum e formulat și dezvoltat în instanță, se tinde la casarea menționatei deciziuni pentru motivele: violarea și greșita interpretare a art. 2 din legea impozitului asupra păcurei; art. 3 și 4 din legea impozitului funciar.

Având în vedere că din desbateri și actele aflate la dosar, se constată: Comisiunea anuală din com. Policiori jud. Buzău, prin deciziunea Nr. 1 din 7 Septembrie 1923, a admis contestația făcută de Societatea de petrol „Steaua Română” și a redus venitul stabilit de agentul fiscalului prin procesul verbal de impunere provizorie cu Nr. 48 din 923 pentru terenurile con-

cesionate de către d. Dr. C. Angelescu spre exploatare petroliferă numitei Societăți, dela lei 1.499.317, la lei 576.179. Fiscul a făcut apel și a cerut ca venitul impozabil să fie stabilit la suma de lei 1.374.374, adică atât cât a primit proprietarul ca redevență.

Comisiunea de apel, bazându-se pe dispozițiile art. 2 din legea pentru așezarea impozitului asupra păcurei din 24-29 Martie 1887, prin decizia Nr. 3614 din 923 a fixat venitul la 870 mii lei, ce reprezintă a cincea parte din venitul net al sondelor.

În contra acestei deciziuni, Ministerul de finanțe a făcut recurs și Curtea de casație s. III, prin decizia Nr. 1675 din 3 Octombrie 1924, a admis recursul pe motivul că nu se precizează care este producția netă a puțurilor, spre a stabili dacă partea cuvenită proprietarului depășește cinciimea prevăzută de art. 2 din legea impozitului asupra păcurei și nici nu arată dacă s'au calculat conform art. 3 și 4 din legea impozitului funciar.

Calculul de apel ca instanță în trimitere, prin decizia nr. 864 din 26 Mai 1925, supusă recursului, în majoritate, a admis în parte apelul fiscului și a fixat venitul net impozabil pe anul 1922-923 pentru impozitul funciar al terenurilor petrolifere vorbite mai sus, la suma de lei 876.000; iar delegatul fiscului diferind de majoritatea comisiunii, pentru motivele arătate în opinia sa, a fost de părere să se admită în întregime apelul și în consecință impunerea ca impozitul funciar să se stabilească asupra venitului de lei 1.374.374.

Având în vedere că — după cum s'a arătat mai sus —, fiscul a invocat ca motive de recurs: violarea și greșita interpretare a art. 2 din legea impozitului asupra păcurei și a art. 3 și 4 din legea impozitului funciar susținând că impunerea trebuia făcută pe baza art. 4 din această lege, la suma ce s'a încasat ca arendă, adică la venitul de lei 1.374.374, cât proprietarul a încasat în mod efectiv, întrucât această sumă nu depășește de o cinciime din producția netă a sondelor.

Având în vedere că în adevăr art. 2 din legea din 24-29 Martie 1887, prevede că: proprietăților particulare pe cari se fac exploatațiuni de păcură, li se vor calcula la venitul supus impozitului funciar aceia ce iau dela exploratori, fie în bani fie în natură, sub numirea de dijmă, fără ca această sumă să treacă peste a cincea parte din producția netă a puțurilor de păcură.

Considerând că prin acest articol stabilindu-se numai principiul de impunere la o cinciime din producție, fără a conține vre-o altă dispoziție specială referitoare la stabilirea venitului net, Comisia de apel urma să se refere la principiile generale stabilite prin legea asupra impozitului funciar și anume: art. 3 și 4 din această lege, căci în art. 3 se arată normele de stabilirea venitului net pentru proprietățile pe cari le exploatează singur proprietarul, iar în art. 4 se tratează impunerea proprietarului când nu exploatează el singur imobilul ce-l arendează, în care caz venitul impozabil se determină după contractul de arendare scăzându-se obligațiunile cari sunt impuse prin contract.

Considerând în speță că din debateri și cuprinsul deciziunii supusă recursului reese că producția netă totală a puțurilor a fost de 1905 vagoane, iar redevența de 8 la sută din această producție este de 87 vagoane, pentru cari s'a primit lei 1.374.374, socotit cu circa lei 12.367, vagonul, iar a cincea parte din producția netă este de 219 vagoane.

Că, prin urmare, din moment ce comisiunea de apel, când a fixat impunerea în chestiune, nu s'a conformat dispozițiilor citatelor texte de lege, motivul de recurs invocat de fisc devine întemeiat;

Că în această situațiune, recursul urmează a fi admis și în consecință a se casa deciziunea Comisiunii de apel, trimițând afacerea spre judecare înaintea Comisiunii de apel.

Pentru aceste motive Curtea, admite recursul, etc.

(ss) S. Gogălniceanu, I. Coandă, I. Stănescu-Buzău, Ch. Alimănescu.

Grefier, Ștefănescu.

NOTA. — Prin art. 2 al legii pentru așezarea impozitului asupra păcurei din 29 Martie 1887 se prevede că proprietăților particulare, pe care se

fac exploatațiuni de păcură, li se va calcula, la venitul supus impozitului funciar, aceia ce iau dela exploatare, fie în bani fie în dijmă, fără ca, însă, această sumă să treacă peste a cincea parte din producția netă a puțurilor de păcură.

Curtea de Apel din București s. III prin deciziunea de față hotărăște cu drept cuvânt că acest text, care conține numai principiul de impunere a proprietarului la o cinciime din producție, trebuie completat în aplicarea lui cu art. 3 și 4 din legea impozitului funciar.

Conform art. 3 din legea impozitului funciar din 31 Martie 1885, contribuțiunea se calculează asupra venitului net, adică asupra folosului ce produce un imobil, scăzându-se cheltuielile de întreținere și exploatare.

Art. 4 din această lege, prevede că în privința proprietăților rurale arendate se va lua de bază prețurile de arendare stipulate prin contractele în vigoare la facerea constatărei, fie legalizate sau sub semnătură privată.

Pentru proprietățile imobiliare nearendate sau neînchiriate, venitul net se va calcula după prețul anual cu care s'ar putea arenda sau închiria.

Impunerea la maximul de o cinciime nu-și avea, deci locul, decât numai în cazul precis determinat când proprietarul terenului petrolifer făcea singur exploatarea. În asemenea condițiuni, cu drept cuvânt a fost casată deciziunea Comisiunii anuale, care înlăturând dovida din contractele de arendare, a impus pe proprietarul care făcea singur exploatarea numai la o cinciime a venitului realizat.

Sub imperiul actualei legi de unificare a contribuțiilor directe, care, prin art. 119 al. b. a desființat legea impozitului funciar și legea impozitului asupra păcurei, impunerea în această materie sunt determinate prin art. 23 punctul 6.

Urmează, deci, a fi socotite ca venituri impozabile cele rezultate din redevență sau cesiuni de drepturi ori veniturile produse prin exercitarea unor drepturi la întreprinderile comerciale sau industriale. (Vezi pentru amănunte, *Codul contribuțiilor directe* de Vespasian Erbiceanu, St. Mihaescu și G. Alesianu, p. 55, precum și lucrarea noastră *Repertoriu Fiscal Alfabetic*, p. 48, 80, 188—189, 297).

Sub regimul fiscal al legii Titulescu din 1921, suspendată prin legea din 1922, proprietarul unui teren concesionat și nesupus la exploatare trebuia să plătească în cursul anilor 1921—1923 impozitul funciar după vechile legiuri, de oarece cedula A din legea dela 1921 care reglementa prin art. 10 acest impozit a fost suspendată, iar cedula G era neaplicabilă, ea referindu-se numai la impozitul pe venitul capitalurilor mobiliare, iar nu la acele care se așază pe venitul fondurilor sau drepturilor reale imobiliare. (Cas. III, dec. n. 34 din 22 Ian. 1924, *Jurispr. Rom.*, n. 4-1924, p. 107).

În legătură cu impozitele aplicabile în materie de petrol, vom menționa dispozițiunea luată prin instrucțiunile Ministerului de Finanțe că venitul realizat din dreptul de proprietate asupra subsolului concedat nu este supus impozitului prevăzut de art. 7 din l. p. unificarea contrib. directe, ci la impozitul asupra venitului din valori mobiliare, ca și cel al concesionarului, care cedează altora exploatarea.

Impozitul realizat din dreptul de proprietate asupra subsolului concedat se încasează, dar, la obținerea venitului conf. art. 27 din legea contribuțiilor directe, pe cale de reținere de către dator-

nieii acestor venituri. Impunerea se face conform celor arătate la par. 65 din instrucțiuni.

Dispozițiunile legii minelor pentru stabilirea unui impozit pe suprafețele miniere concesionate rămân în vigoare, iar dispozițiunile legii din 1907 pentru stabilirea impozitului asupra păcurei sunt desființate.

Impozitul asupra dreptului de proprietate a subsolului concesionate se aplică, și în ce privește venitul din exploatarea agricolă a suprafeței. Acest din urmă venit se stabilește la recensământ, evaluându-se pe hectar. Obligațiunea plății impozitului încetează numai cu începerea anului ce urmează după acela în care venitul din exploatarea agricolă a suprafeței nu mai poate fi realizat din cauza lucrărilor de exploatare a subsolului. (Vezi par. 11 din Instrucțiunile Ministerului de Finanțe).

Fiindcă ne găsim în materia impozitelor aplicabile întreprinderilor petrolifere, vom spune două cuvinte și despre taxarea sumelor rezultate din concesiuni și cesiuni miniere.

Regimul fiscal la care sunt supuse contractele de concesiuni miniere variază după cum sumele prevăzute în contractele de cesiune sunt certe sau determinate în cuantumul lor de rezultatul producțiunii.

Astfel:

În contractele de concesiuni miniere sumele primite de proprietarii terenurilor sau de concesionari, fie dintr'odată fie periodic, care însă vor fi determinate de părțile contractante, în mod cert, la facerea convențiunii au caracterul de preț.

Sumele primite de proprietar sau de concesionar în asemeni condițiuni, sunt socotite ca reprezentând echivalentul minei date în concesiune și ca atare sunt supuse la taxele de timbru pentru transferul unui drept, iar nu la impozitul mobilier, care nu este aplicabil decât numai veniturilor. Periodicitatea plății nu poate schimba caracterul juridic intrinsec al operațiunii, care este o vânzare.

În contractele de concesiuni miniere în care suma nu este certă, sau este în raport cu producțiunea brută ori cu venitul net, prestațiunea bănească nu mai este socotită ca preț, ci numai ca un venit frās din concesiune. Ca atare, sumele prevăzute în acest fel de contracte sunt impozabile la impozitul mobilier, iar nu la taxele de timbru.

În contractele de concesiuni miniere ce au de obiect cedarea unui drept de redevență, sumele cerute de cedent sunt supuse impozitului mobilier.

Rațiunea acestei dispozițiuni este că redevența, prin natura ei, fiind incertă și având un caracter aleatoriu, trebuie socotită ca venit, de oarece este în legătură cu producția.

Dacă dobânditorul (cesionarul) unui contract în care suma cesiunii nu este certă transmite la rândul său dreptul său de concesiune sau de redevență pe o sumă determinată (certă), această sumă își păstrează caracterul său originar de venit, fiind supusă la impozitul mobilier iar nu la taxele de transmisiune. (Vezi Deciziunile Comisiunii Centrale fiscale și Instrucțiunile Ministerului de Finanțe, publicate în „Monitorul Oficial” n. 45 din 29 Febr. 1924 și n. 150 din 2 Iulie 1925).

În drept strict, interpretarea dată de Comisiunea centrală fiscală în ce privește taxarea sumelor prevăzute în asemeni contracte de concesiuni cu sume incerte poate fi socotită ca juridică numai dacă se atribue operațiunii un caracter civil, în

care caz dispozițiunile art. 1303 își găsesc o aplicațiune prin faptul că în materie de vânzare civilă prețul trebuind să fie determinat, operațiunea nu poate fi socotită ca o vânzare în lipsa unei precizări a cuantumulului sumei datorite concesionarului cedent.

Dacă, însă, se atribue acestor cesiuni un caracter comercial, în acest caz, interpretarea Comisiunii Centrale asupra taxării acestor contracte vine în contradicție cu art. 60 cod. com., potrivit căruia vânzarea comercială este valabilă chiar și atunci când prețul nu este determinat prin contract, dar părțile au convenit asupra unui mod de a-l determina în urmă.

Caracterul civil sau comercial al operațiunii variază însă după cum transmisiunea e făcută de proprietar sau de un concesionar.

Dacă cedentul e însuși proprietarul terenului, ne găsim în fața unui act civil. În celelalte cazuri, operațiunea e un act de comerț. (Vezi pentru amănunte, M. A. Dumitrescu, *Codul de Comerț Comentat*, vol. I, p. 229).

TRAIAN ALEXANDRESCU

TRIBUNALUL BUZAU SECȚIA I-a

Audiența dela 26 Februarie 1926

Președenția d-lui CONST. IONESCU, Judecător-unic

Petru Theodoru cu Maria Theodoru

Proces-Verbal No. 1738

Divorț. Excepțiunea de incompetență rațiune loci. Când trebuie a fi propusă? Art. 216 c. civ., art. 111 pr. civ.

Excepțiunea de incompetență rațiune loci trebuie să fi propusă, conform art. 111 pr. civ. în limine litis.

Prin urmare, această incompetență fiind propusă după intrarea în fondul procesului, ea este tardivă.

Reclamantul prin av. V. Antonescu, pârâta prin av. C. C. Jiteanu.

Tribunalul,

Asupra cererii reclamantului, care declară că-și retrage acțiunea pe motiv că a intentat o altă acțiune la Tribunalul Ilfov s. II, întrucât de mai mult timp domiciliază în București.

Ascultând pe pârâta în concluziunile puse prin care se opune la cererea reclamantului;

Având în vedere actele dosarului;

Având în vedere că după dispoz. art. 216 c. civ., acțiunea de divorț nu se poate face decât numai la tribunalul civil al districtului în care soții își au domiciliul;

Considerând însă, că deși din acte se constată că domiciliul soților a fost în orașul Odobesti, atunci când s'a primit procesul de divorț, însă acțiunea a fost introdusă la acest tribunal, încă dela 15 Ianuarie 1925, dela care dată până astăzi, soții au primit a se judeca aci;

Că, întru cât acțiunea de divorț de față, a ajuns în faza ascultării martorilor, deci s'a intrat în fondul procesului, retragerea acțiunii de reclamat, nu se mai poate face azi, deoarece nu s'a propus în limine litis, conf. art. 111 pr. civ., adică înainte d'a se intra în fondul procesului.

Că, s'a obiectat de reclamant, că în speță fiind vorba de o acțiune de divorț, aceasta se judecă după procedura specială a divorțului prevăzută în codul civil, iar nu după procedura civilă și că reclamantul fiind stăpân pe acțiunea sa, și-o poate retrage ori când, mai ales că, a intentat o altă acțiune la Trib. Ilfov s. II, în jurisdicția căruia domiciliază de mai mult timp.

Considerând că, este necontestat că codul civil în capitolul II în care este tratată despărțenia dintre soți, prevede procedura de urmat și cauzele de divorț, însă această pro-

cedură este privitoare la toate fazele prin care trebuie să treacă o asemenea acțiune, nu și la modul de chemare a părților și la diferitele incidente, cari în cazul când sunt ridicate, procedura de urmat este aceea din dreptul comun, procedura civilă, — care reglementează modul și timpul în care incidentele pot fi ridicate în instanță.

Că incidentul ridicat de partea reclamantă, după cum s'a demonstrat mai sus, trebuia ridicat înainte d'a se intra în fondul pricinei, așa cum prevede art. 111 pr. civ., cum este admis și de jurisprudență și doctrină (Alexandrescu vol. II art. 216 c. civ.) așa încât, azi, incidentul reclamantului este tardiv, el ne mai putând să-și retragă acțiunea, unde a primit a se judeca, — și unde și-a administrat dovezi în fond, — mai ales când pârâta se opune și când și dânsa a fost admisă să facă contra dovadă, a faptelor invocate prin acțiune, în care scop a propus martori.

Considerând că așa fiind, tribunalul acesta, este competent a judeca acțiunea de divorț de față și respinge incidentul reclamantului ca nefondat.

Pentru aceste motive, Tribunalul respinge incidentul ridicat de reclamant, ca nefondat.

D. avocat Antonescu, declară că reclamantul nu mai stăruiește în acțiunea sa, că se retrage din instanță și cere a fi considerat ca absent.

D. avocat Jitianu cere termen, spre a se cita și asculta martorii pârâtei.

Tribunalul,

Ia act de declarațiunea reclamantului că nu mai stăruie în acțiune și că se retrage din instanță.

Conform cererei pârâtei,

Dispune:

Amână judecarea pricinei la 12 Mai 1926, termen care se dă în cunoștința pârâtei, se va cita reclamantul.

Se vor cita și martorii propuși de pârâtă.

(ss) **Const. Ionescu**

Prim Grefier (ss) **M. Rădulescu**

NOTA. — Chestiunile puse în discuțiunea Tribunalului cu ocazia incidentului ridicat de reclamant, sunt următoarele:

1. Dacă soțul reclamant, intentând acțiune de divorț contra ceuilalt soț la un alt Tribunal decât acela al domiciliului ambilor soți, poate totuși cere Tribunalului, pentru acest motiv, și în orice stadiu al procesului, să se declare incompetent de a judeca acea acțiune.

2. Dacă reclamantul se poate dezista dela o acțiune, atunci când pârâtul se opune la aceasta.

3. Ce se întâmplă când cineva este chemat în judecată, cu aceeași acțiune, înaintea mai multor instanțe.

I. In ce privește prima chestiune, articolul 216 cod. civ., e categoric: „Ori care ar fi natura faptei, lor sau a delictelor cari ar provoca cererea de despărțenie pentru cauză determinată, o asemenea cerere nu se poate face decât numai la Tribunalul „Civil al districtului în care soții își au domiciliul“. În consecință singurul Tribunal competent să judece o acțiune de divorț este acela al domiciliului conjugal.

Este competența aceasta de ordine publică, în sensul că părțile nu pot renunța la ea nici în mod expres, nici tacit, — în sensul că ea se poate ridica înaintea oricărei instanțe, — și că chiar instanțele sunt datorate să o ridice din oficiu? Din modul imperativ cum e redactat articolul, s'ar părea că da. Totuși nu este așa.

Dacă soții au consimțit să se judece înaintea altui Tribunal, sau dacă excepțiunea de incompetență nu a fost ridicată în limine litis, și la prima instanță, — rămâne competent Tribunalul unde s'a

îndreptat acțiunea. Deci incompetența este *ratione personae*. (A se vedea în vol. I *Codul civil adnotat de C. Hamangiu*, pag. 262, 263; C. de Apel Focșani II, 94 Sept. 7/83, *Dreptul* 1/83; C. de Apel Galați, I Mart. 18/89, Dr. 27/89; Cas. II. 69 din 8 Iunie 1920, *Jur. Română* 13/920; *Contra*: Trib. Caliaera, sent. de divorț Nr. 22 din 30 Oct. 1923 *Jur. Gen.* 1924 No. 1555. In ce privește doctrina, a se vedea: *G. Plastara*, Curs de drept civil Român, pag. 327; *D. Alexandresco* vol. I pag. 160-161; *M. Cantacuzino*, pag. 699).

In ce privește chestiunea de a se ști până când se poate ridica această excepțiune, sunt două păreri: într-una se susține că declinatorul de competență trebuie propus la înfățișarea când președintele urmează să dea sfaturi în camera de consiliu; într'ală părere se admite că excepțiunea poate fi ridicată numai, în ședință publică, la admiterea în principiu a acțiunii de divorț. (A se vedea doctrina și jurisprudențele citate).

De altfel art. 229 cod. civ. (246 cod. francez) arată când se propun motivele de neadmitere a acțiunii de divorț: la admiterea în principiu a acțiunii. „Când motivele neadmiterii se vor găsi temeinice, cererea de despărțenie se va respinge; în cazul contrariu sau de nu se va fi făcut propunerea de neadmitere, cererea de despărțenie se va admite“ spune ultimul alineat al acestui articol. Ce se înțelege prin „motive de neadmitere a cererii de despărțenie“ („fins de non — recevoir“ în codul francez)?

„Toutes les exceptions qui tendent au rejet de la „demande, les fins de non-procéder aussi bien que „les fins de non—recevoir proprement dites: Ainsi „le défendeur peut opposer l'exception d'incompétence etc.“ (*Laurent*, Principes de Droit civil français, Tome Troisième 4-e édition, pag. 276 No. 231).

II. *Dezistarea*. In art. 260 pr. civ., alin. 3 și 4, se vorbește de dezistarea reclamantului dela acțiunea ce a intentat, — având totuși dreptul de a porni un nou proces, dacă dreptul său nu s'a prescris.

Textul acestui articol spune: „dacă reclamantul singur se înfățișează și declară că se lasă de proces, judecata va încuviința închiderea procesului... etc“. Din modul cum e redactat textul reese că judecata poate dispune închiderea procesului în cazul când reclamantul se presintă singur și o cere.

Ce se întâmplă, însă, când se presintă și pârâtul și se opune la cererea reclamantului?

Noi suntem de opinie că în acest caz cererea urmează să fie respinsă, cu următoarea condițiune: să se fi intrat în judecarea fondului procesului. In această ipoteză quasi — contractul judiciar fiind încheiat între părți, el nu se mai poate desfășura decât tot cu consimțământul lor. Dacă pârâtul se opune, judecata nu mai poate hotărî închiderea procesului. (In acest sens, a se vedea *Em. Dan*, Cod. de procedură civilă, următoarele jurisprudențe sub art. 260; Trib. Roman 23 Oct. 1903 *Curierul Judiciar* 63/905; Trib. Olt 21 Sept. 1912 *Curierul Judiciar* 72/912; Trib. Olt I, 22 Dec. 1904 Dr. 6/905; C. de Constanța, 17 Dec. 1915, Dr. 19/916).

Cu drept cuvânt spune Inalta Curte de Casație: „Dacă în principiu dezistarea dela o acțiune trebuie „să fie acceptată de pârât, aceasta este necesar nu „mai atunci când instanța a fost angajată prin concluziunile luate de ambele părți“. (Cas. I deciziunea No. 109 din 15 Martie 1920. *Jurispr. Rom.* No. 1 Ianuarie 1921).

Că legiuitorul a înțeles să admită dezistarea re-

clamantului dela judecarea procesului, numai în cazul când pârâtul nu se opune, rezultă din modul cum e redactat alin. 3 al art. 260 pr. civ.: „dacă reclamantul singur se înfățișează...” spune textul. Dar aceasta mai reese din însăși expunerea de motive care însoțește textul pentru modificarea vechii legi de procedură civilă: „In aliniatul final am reglementat, spune autorul legii, închiderea procesului, care este altceva decât stingerea lui. Tot aci am prevăzut că, în cazul când pârâtul se opune la cererea reclamantului de a se închide procesul, cererea aceasta nu se poate admite și judecata va continua. Cu acest chip a devenit inutil și art. 261 pe care din această cauză l'am desființat”. Este foarte adevărat, însă, că din cuprinsul articolului 260 nu se vede exprimată această intențiune a legiuitorului, în mod precis, — totuși, din faptul că aliniatul 3 spune: „dacă reclamantul singur se înfățișează și declară etc.”, deducem „per a contrario” că dacă se prezintă și pârâtul și se opune, cererea nu mai poate fi admisă. Pe de altă parte, iarăși, de vreme ce legiuitorul a suprimat art. 261 din vechiul text de procedură civilă, care spunea: „După ce una din părți s'a dezistat și cealaltă a acceptat dezistarea, acțiunea este stinsă definitiv”, rezultă că numai printr'o omisiune nu s'a redactat intențiunea legiuitorului, intențiune care, de altfel, reese și din aliniatul 3 comentat de noi mai sus.

În ipoteza însă când reclamantul se dezistă nu numai dela instanță, și chiar dela acțiune, renunțând la fondul procesului, atunci nu mai e nevoie de acceptarea pârâtului; în cazul acesta pârâtului îi rămâne numai dreptul de a cere daune (*Em. Dan. cod. pr. civ. sub art. 260: Curtea de Casație 20 Oct. 1919 Curierul Judiciar 24/920*).

III. A treia chestiune privește excepțiunea de litispendență prevăzută de art. 110 pr. civ. Desigur că, atunci când cineva e chemat în judecată, pentru aceeași cauză, același obiect și de aceeași parte, înaintea mai multor instanțe, el poate cere, pe baza acestui articol, trimiterea procesului înaintea instanței care a fost mai întâi investită cu cererea de judecată, bine înțeles, ridicându-se excepțiunea de litispendență în conformitate cu art. 111 bis pr. civ. deci înainte de a se pune concluzii asupra fondului procesului. (Vezi *Em. Dan, Cod. pr. civ. pag. 191: Cas. III 14 Aprilie 1914, Curierul Judiciar 52/914*).

În ce privește utilitatea litispendenței, observăm că această excepțiune a fost introdusă în cod, spre a se evita darea de hotărâri contradictorii, — hotărâri cari ar fi micșorat și prestigiul justiției și cari ar fi fost și imposibil de executat.

În vechiul text de procedură civilă, excepțiunile atât de litispendență cât și de conexitate, nu erau reglementate. Se susținea că ambele aceste excepțiuni sunt de ordine publică și că deci pot fi ridicate în orice stadiu al procesului. (P. Săndulescu procedura civilă pag. 286). Totuși o dispozițiune de lege care să le stabilească caracterul, din acest punct de vedere, nu exista. În codul azi în vigoare s'a prevăzut aceasta în art. 111 bis, înlăturându-se orice controversă.

Venind acum la speța judecată de Trib. Buzău s. I-a, constatăm că Tribunalul a rezolvat-o în perfect acord cu principiile de drept expuse și de noi mai sus. Soțul cu domiciliul în Odobesti, chiamă pe soție, cu acțiune de divorț înaintea Trib. Buzău, — alegându-și, prin acțiune, domiciliul în orașul Buzău. Se admite acțiunea de divorț în principiu, se

admit martori și reclamantului și pârâtei, și, în ziua când urma să se citeze și să se audieze martorii ambelor părți, reclamantul se prezintă și declară că și retrace acțiunea întrucât el e mutat cu domiciliul în București și că a intentat de curând înaintea Trib. Ilfov, aceeași acțiune de divorț contra soției sale. Soția se opune la cererea soțului și Tribunalul o respinge, cu drept cuvânt, dând termen pârâtei pentru audierea martorilor. Soțul declară, prin avocatul său, că nu mai stăruiește în acțiune.

Observațiune. — Care e situațiunea părților în aceste condițiuni? Soția urmează să se prezinte, la termenul fixat, în acțiunea pendinte la Tribunalul Ilfov și să ceară trimiterea acțiunii la Tribunalul Buzău spre a se judeca împreună cu cea intentată mai întâi acolo, la acest din urmă Tribunal.

CONSTANTIN C. JITIANU

Advocat Buzău

TRIBUNALUL DOLJ, SECȚIA I

Audiența dela 19 Mai 1925

Președinția d-lui N. G. BUȘILĂ, Judecător

Sentința Civilă No. 358

Recuzare de instanță. Art. 123 (fost 118) legea de organizare judecătorească. Art. 148 și 149 proc. civilă. Art. 266 și următ. proc. civilă.

Dispozițiunea art. 123 din legea de organizare judecătorească, conform căreia magistratul parte litigantă într'un proces nu poate înfățișa procesul la instanța judecătorească unde își îndeplinește funcțiunea sa, fiind o dispozițiune cu totul specială, nu poate fi aplicată pe cale de analogie și în lipsa magistratului ca în cazul prevăzut de art. 266 proc. civilă, iar în cazul când magistratul reclamant, nu se prezintă la proces și unul dintre pârâți cere respingerea acțiunii ca nesusținută, iar alt pârât cere trimiterea pricinii spre judecare la alt tribunal conform art. 123 leg. org. judecătorească, chestiunea respingerii acțiunii ca nesusținută conform art. 148 proc. civilă primează aceleia de recuzare de instanță, de oarece pe deoparte art. 123 leg. org. judecătorească nu poate fi aplicabil în lipsa magistratului reclamant când unul dintre pârâți cere respingerea acțiunii ca nesusținută, iar pe de altă parte toți pârâții câștigă cauza prin respingerea acțiunii reclamantului, de oarece conform art. 149 proc. civilă dacă reclamantul nu răspunde la strigarea pricinii sale, hotărârea dată în lipsa sa apără pe toți pârâții chiar dacă s'ar înfățișa numai unui din ei.

Tribunalul,

Asupra incidentului de recuzare de instanță ridicat de pârâtul Alexandru Becherescu prin avocatul de care a fost asistat.

Având în vedere că prin petițiunea, primită, repartizată și înregistrată la acest Tribunal sub No. 9384 din 13 Martie 1924, domnul Alecs. Hagi-Gheorghe, judecător de sedință la Tribunalul Dolj, domiciliat în orașul Craiova, strada Obedeanu No. 6, în calitate de soț dotal, pe baza articolului 1242 din codul civil și în numele soției sale, doamna Anetta Al. Hagi-Gheorghe, a chemat în judecata acestei instanțe pe domniile lor:

- 1) Ecaterina (Câna) C. Becherescu;
- 2) Ecaterina C. C. Becherescu, aceasta atât personal ca măstenitoare a defunctei sale fiice Lucreția C. C. Becherescu, cât și în calitate de tutoare legală a minorului său fiu Constantin C. C. Becherescu.
- 3) Gheorghe C. C. Becherescu, toți aceștia domiciliați în orașul Băilești, județul Dolj;
- 4) Georgeta H. Rădulescu, cu autorizația soțului său Haralambie Rădulescu, domiciliați în comuna Crăciuneli de jos (Radomirești) județul Olt;

5) Alexandru Becherescu, proprietar, domiciliat în Craiova, strada Banatului 5.

6) Dr. P. Becherescu, proprietar, dom. Craiova, str. Carmen Sylva No. 7.

Având în vedere, că prin prezenta acțiune, reclamantul cere, ca această instanță, față de numiții pârâți, să anuleze tranzacțiunea autenticată de Tribunalul Dolj secțiunea a III-a sub No. 68 din 5 Ianuarie 1921, pentru motivul, că, conform dispozițiilor cuprinse în articolele 411 și 412 din codul civil, operațiunile care au de obiect împărțirea averii în care au parte și minorii — ca în speță — trebuie să se facă înaintea Tribunalului respectiv; iar o împărțeață făcută cu lipsa formelor prevăzute de art. 412 c. civ., sub pedeapsă de nulitate, nu poate naște, inexistența ei trasă din încălcarea formelor imperative ale legii, putând fi invocată ori când și de orice interesat.

Având în vedere actele cauzei, susținerile deosebite făcute în instanță de către pârâții prezenți, cum și concluziunile puse de către domnul avocat Emil Sgoanță, îndeplinitor de Procuror, chemat conform art. 85 din codul de procedură civilă, fiind și minori în cauză.

Având în vedere că la apelul nominal făcut în ședință publică și în asistența domnului îndeplinitor de procuror, a lipsit reclamantul Al. Hagi Gheorghe iar din pârâții chemați, au răspuns numai doamna Georgetta H. Rădulescu cu autorizația soțului său Haralambie Rădulescu, prin procurator domnul avocat Mihail Pavelin; soțul Haralambie Rădulescu cum și pârâtul Alecsandru Becherescu, azistat de domnul avocat N. N. Murgășanu;

Având în vedere că în urma de acestea, pârâta Georgetta H. Rădulescu, prin procuratorul său, sprijinindu-se pe dispozițiunile art. 148 și 149 din codul de procedură civilă a cerut respingerea ca nesusținută a prezentei acțiuni;

Având în vedere că pârâtul Alecsandru Becherescu, prin oficiul domnului avocat ce l'a azistat, s'a opus la susținerile făcute de cealaltă pârâtă și sprijinindu-se pe dispozițiunile articolului 123 (fost 118) din legea de organizare judecătorească care prohibă judecarea unui proces, la un Tribunal sau o Curte din care face parte magistratul care e parte litigantă, a cerut recuzarea acestui Tribunal, de a judeca procesul de față, dat fiind faptul că reclamantul Alecs. Hagi Gheorghe îndeplinește funcțiunea de judecător de ședință la Tribunalul Dolj, și prin consecință a se strămuta judecarea pricinii de față, la unul din Tribunalele cele mai apropiate din jurisdicțiunea Curței de apel din Craiova.

Că această recuzare de instanță, se poate cere și în lipsa reclamantului, deoarece legea de organizare judecătorească nu indică anumite norme de procedare în care caz, urmează a se aplica dispozițiunile dreptului comun: articolele 266 și următorii din codul de procedură civilă; existând analogie și conform căroră strămutarea proceselor la un alt Tribunal pentru cauza rudeniei sau afinității se poate produce și în lipsa reclamantului.

Având în vedere că domnul îndeplinitor de procuror unindu-se în concluziuni cu susținerile făcute de procuratorul pârâtei Georgetta H. Rădulescu, a cerut respingerea incidentului ca nefondat.

Considerând că în adevăr conform dispozițiilor înscrise în articolul 123 (fost 118) din legea de organizare judecătorească, magistrații pot pleda cauzele lor personale, acelea ale soților lor, cum și acelea ale minorilor sau a interzișilor puși sub tutela sau curatela lor;

Că, însă, în asemenea cazuri, pricina nu se va putea înfățișa la Tribunalul sau Curtea din care face parte magistratul parte litigantă, ci se va trimite spre judecarea Tribunalului sau Curței celei mai apropiate;

Având în vedere că această dispozițiune ilegală a fost edictată de legiuitor, atât în favoarea împrișinărilor ce au de purtat un proces cu un magistrat, în scopul de ale asigura acestora garanția unei judecăți cât mai dreaptă cât și pentru a evita magistraților chemați a judeca pricina în care

sunt angajate interesele unui coleg al lor, situațiuni delicate ce nasc din sentimente de prietenie și colegialitate și în orice caz de a înlătura cu totul orice umbră de bănuială de parțialitate în soluțiunea ce ei ar da-o litigiului supus judecării lor;

Considerând dar, că această dispozițiune specială, ce nu e altceva decât o recuzare de instanță, trebuie ca în mod absolutamente imperios, să se poducă ori de câte ori un litigiu angajat între părți cu atare calitate și în asemenea situațiuni, se înfățișează în fond.

Că, această soluțiune, are loc atunci când părțile legal chemate, își dispută în mod contradictoriu drepturile ce pretind că au, iar magistrații chemați a statua asupra unui atare litigiu, sunt obligați, a adopta o soluțiune din cele discutate în fața lor, hotărând astfel asupra unor drepturi contestate de părți.

Că, deci, susmenționata dispozițiune legală, presupune o neapărată cercetare a fondului cauzei cum și prezența în instanță în un mod sau altul a magistratului parte litigantă.

Având în vedere însă, că conform articolului 148 din codul de procedură civilă, se dă hotărâre în lipsă contra celei părți care, la ziua însemnată pentru înfățișare n'a răspuns la strigarea pricinii sale;

Că, după dispozițiunile art. 149 din aceleași codice, dacă reclamantul nu va răspunde la strigarea pricinii sale, hotărârea dată în lipsa sa conform art. 148 pr. civ., apără pe toți pârâții, chiar dacă s'ar înfățișa numai unii din ei.

Considerând deci, că din aceste două texte de lege reese în mod neîndoios, că lipsind reclamantul, instanța de judecată numai are în căderea sa de a statua asupra a înseși drepturilor deduse în judecată, ci pur și simplu ea trebuie să se mărginească la respingerea acțiunii ca nesusținută.

Având în vedere că în atare situațiune singura atitudine, pe care o poate adopta pârâtul, ca fiind cea prescrisă de lege și mai conformă cu interesele sale, este aceea de a cere respingerea acțiunii ca nesusținută, căci în un proces pârâtul nu are alt scop și interes de cât acela de a înlătura în orice mod încuviințat de lege, acțiunea reclamantului și astfel de a se apăra de pretențiunea adusă în contra sa.

Având în vedere că în un proces în care figurează mai mulți pârâți, până la intrarea în fondul pricinii sunt presupuși ca având toți deopotrivă același interes de apărare.

Că chiar dacă unii din ei ar avea interese contrarii cu restul pârâților, totuși aceștia din urmă nu pot paraliza interesele pârâților, care cer respingerea acțiunii ca nesusținută, deoarece pe deoparte legea îi autoriză a proceda în modul acesta, iar pe de altă parte o atare procedare nu lezează întru nimic interesele celorlalți pârâți întru cât hotărârea de respingere ca nesusținută a acțiunii reclamantului profită tuturilor pârâților, chiar celor lipsă, apărându-i de pretențiunile formulate contra lor.

Având în vedere că normele de procedură indicate de articolul 266 și următorii din codul de procedură civilă stabilesc că strămutarea proceselor dela un Tribunal la un altul din cauza rudenii sau afinității, poate fi încuviințată chiar în lipsa reclamantului.

Că însă ele nu pot fi adoptate pe cale de analogie și în cazul când se propune o recuzare de instanță conform art. 123 (fost 118) din legea de organizare judecătorească, deoarece legiuitorul procedurii civile a înțeles că prin aceste articole să instituiască o procedură specială, inserând-o sub capitolul XIV, din acel codice și numai pentru cazurile anumite și limitate prevăzute în acel capitol adică numai pentru cauza rudeniei și a afinității.

Că deci, întru cât atare procedură e cu totul specială nu poate ca pe cale de analogie să fie adoptată și în cazul prevăzut de art. 123 din legea de organizare judecătorească care de altfel conține o dispozițiune excepțională și prin urmare derogatorie dela principiile înscrise în dreptul comun.

Considerând dar, că din toate acestea reese în mod indubitabil că aplicațiunea art. 123 din legea de organizare jude-

catorească nu poate avea loc atunci când magistratul parte litigantă, nu se prezintă în instanță.

Că această soluțiune este și mai neîndoioasă în cazul când magistratul parte litigantă în proces, figurează în calitate de reclamant și nu se înfățișează spre a-și susține acțiunea.

Având în vedere că în speța de față pe deoparte magistratul reclamant Alexandru Hagi Gheorghe nu se prezintă azi în instanță pentru a-și susține acțiunea ce a introdus în contra pârâților mai sus arătați.

Că pe de altă parte pârâta Georgetta H. Rădulescu prin procuratorul său a cerut respingerea acestei acțiuni ca nesusținută.

Având în vedere că pentru considerațiunile expuse mai sus, în speța de față nu este cazul de a se produce o recuzare de instanță, întru cât lipsind reclamantul, acțiunea sa urmează a fi respinsă ca nesusținută potrivit art. 148 din procedura civilă, aceasta fiind cerută de pârâta Georgetta H. Rădulescu.

Având în vedere că în atare situațiune soluțiunea respingerii acțiunii ca nesusținută nu poate leza întru nimic drepturile pârâtului Alecsandru Becherescu în acest proces, dat fiind că prin o atare procedare nu se statuează întru nimic asupra însuși fondului procesului de față, ci dimpotrivă o atare hotărâre ce apară și pe dânsul întocmai ca și pe pârâta prezentă și pe cei ce lipsesc de pretențiunile formulate de reclamant în contra tuturor pârâților.

Că sub aspectul sub care se înfățișează azi pricina de față, nu se poate vedea interesul pe care numitul îl ar avea de a se opune la soluțiunea legală a pricinei, adică la respingerea prezentei acțiuni ca nesusținută, decât poate o strângăre a judecărei ei, ceea ce desigur justiția nu este chemată a proteja atari atitudini.

Că astfel fiind, incidentul de față este nefondat și urmează a fi respins ca atare.

Pentru aceste motive, redactate de d-l judecător de ședință N. G. Bușilă în acord cu d-l Îndeplinitor de Procuror.

Tribunalul

Respinge ca nefondat incidentul de recuzare de instanță propus de pârâtul Alecsandru Becherescu prin avocatul ce l'a asistat.

S'a comunicat această dispozițiune părților în ședința publică, după care apoi s'a acordat cuvântul.

Procuratorul pârâtei Georgetta H. Rădulescu stăruie în primele concluziuni puse, cerând din nou respingerea acțiunii ca nesusținută, dar declarând că nu cere cheltueli de judecată.

Domnul avocat N. N. Murgășanu din aprtea pârâtului Alecsandru Becherescu, având cuvântul, în numele clientului său, declară că nu pune azi nici o concluziune în acest proces rezervându-și dreptul de atac în termenul legal, cu recurs în fața Inaltei Curți de Casație și Justiție pentru respingerea incidentului, pentru violarea articolelor 268, 269 și 270 din proc. civilă și art. 123 din legea de organizare judecătorească și alte motive ce va crede.

Desbaterile fiind declarate închise, Tribunalul deliberând a respins ca nesusținută acțiunea reclamantului.

(ss) N. G. Bușilă

(ss) N. Oprișescu

NOTA. Speța dedusă în judecata Tribunalului a cărui sentință o adnotăm era următoarea: Reclamantul în calitate de soț dotal conform art. 1242 cod civil introduce acțiunea de față pentru anularea transacțiunii autentificate de Trib. Dolj s. III-a la No. 68 din 5 Ianuarie 1921 care constată un partaj imobiliar cu un minor, cu toate că se îndeplinescă față de acesta dispozițiunile art. 413 cod civil, adică autorizarea consiliului de familie și avizul a trei juriconsulți arătați de procurorul Tribunalului. Motivul acțiunii era bazat pe dispozițiunile clare și imperative din art. 411 și 412 cod ci-

vil conform cărora, operațiunile cari au de obiect împărțeli de averi în care au parte și moniroii, trebuie să se facă înaintea Tribunalului respectiv, iar o împărțeală făcută cu lipsa formelor prevăzute de art. 412 cod civil sub pedeapsă de nulitate, nu poate naște inexistența ei trasă din călcarea formelor imperative ale legii, putând fi invocată ori când și de orice interesat (Casația I Deciziunea No. 273 din 9 Martie 1923 Pandecte Române Caetul 10/923 partea I pag. 308).

Interesul reclamantului era evident de a cere anularea acestei transacțiuni, deoarece soția sa, prin actul dotal autentificat de Trib. Dolj s. III-a la No. 1889/923 își constituie o anumită avere dotă, astfel precum și ea o stăpâna în baza actului de transacție autentificat de Trib. Dolj s. III-a la No. 68/921, a cărui anulare se cere.

Intr'adevăr, acest act intitulat Transacție, constituie mai mult o întreagă serie de renunțări, din partea moștenitorilor def. C. C. Becherescu în favoarea celorlalți doi pârâți Alexandru și Petre Becherescu, frați ai def. C. C. Becherescu, fără ca acești doi pârâți să facă vreo concesiune moștenitorilor def. C. C. Becherescu, când știut este că transacțiunea trebuie să cuprindă concesiuni reciproce (M. Planiol ediția 6 vol. II pag. 714). Astfel, dacă la punctul A din transacție se spune „Declaram că modificăm proiectul de transacție ce am depus Trib. Dolj s. I-a în sensul de mai jos pentru a satisface dorința moștenitorilor C. C. Becherescu de a lua mai mult pământ în moșia Zimnicelele“, acest drept îl aveau acești moștenitori dela legea agrară, întru cât autorul lor încetase din viață în 1916, astfel că dacă instanțele de judecată conform legii agrare le-au lăsat teren mai mult decât pârâților Alexandru și P. Becherescu, acesta este un beneficiu lgal conform art. 5 din legea agrară care conform art. 160 este constituțional și de ordine publică, ci nu o concesiune făcută pe cale convențională, cum are aerul să spună această clausă din transacție. Din cauza acestei pretense concesiuni pe care pârâții Alexandru Becherescu și P. Becherescu au făcut-o moștenitorilor defunctului C. C. Becherescu, acești doi pârâți au obținut renunțări importante din partea moștenitorilor def. C. C. Becherescu cari au avut drept efect micșorarea patrimoniului acestor moștenitori într'un mod considerabil. Astfel la punctul D 1 se recunoaște dreptul de proprietate moștenitorilor def. C. C. Becherescu asupra întinderii de 100 hectare din comuna Zănoaga Jud. Romanați, însă se convine ca să li se plătească în schimb prețul fixat la expropriere pe rentă nominală, însă în numerar, adică câte 2680 lei hectarul.

După ce în corpul transacțiunii se arată întinderea cuvenită fiecărui comostenitor după expropriere la punctul D 2 se menționează clausa: „Acesta declarațiuni cu privire la moșia Zimnicelele sunt însă numai pentru fixarea drepturilor noastre de proprietari indivizi și pentru perceperea veniturilor în viitor, căci pentru împărțirea ei în natură nu se poate vorbi, deoarece cu toții recunoaștem că din cauza configurațiunei moșiei rămase în urma exproprierii, nu este posibil un partaj în natură și suntem cu toții de acord s'o vindem îndată ce condițiunile economice o vor permite; în acest scop, fiecare dintre noi semnatarii prezentului act, considerând această transacție ca o hotărâre definitivă, va putea cere Tribunalului Dolj s. III-a, vânzarea prin licitație a moșiei Zimnicelele, fixând începerea licitațiunei dela suma de patru milioane

lei pentru cele circa 3200 hectare pământ arabil și inundabil“.

Clausa aceasta de nepartajare la infinit ne-a părut monstruoasă în fapt, căci în drept știut este că fiecare coproprietar este în drept a provoca împărțea lucrului comun și această dispoziție fiind de ordine publică, nu poate fi modificată prin convențiunea părților. (D. Alexandresco). Prohibițiunea de a eși din indiviziune în interval de cinci ani este valabilă; convențiunea prin care nu se determină termenul de suspendare, este nulă și împărțea va putea fi cerută de îndată, sau dacă convențiunea este făcută pentru un timp determinat, atunci este reductibilă, iar dacă din contră, se stipulează starea de indiviziune în infinit, convențiunea este nulă. De altfel este absurd a se zice că o moșie situată la Dunăre nu se poate partaja din cauza configurației rămase după expropriere (căci doar după expropriere n'a rămas în loc de pământ Marea Neagră) când știut este că și munții se pot împărți în natură.

Deasemenea pentru a termina în această expunere de fapt a clauselor transacțiunii atacată cu nulitate, se prevede la punctul D 5 că suma de 910.000 (nouă sute zece mii) lei se face cadou părâtului Alex. Becherescu.

Fără nici un fel de discuțiune sau contro-versă posibilă că dacă procesul s'ar fi judecat în fond, reclamantul ar fi triumfat în acțiunea sa și transacțiunea s'ar fi anulat în întregime, deoarece o transacțiune formează un tot indivizibil și în cazurile în cari ea poate să fie atacată, ea este anulată sau menținută pentru tot (M. Planiol, ediția 6 volumul II pag. 716 punctul 2293). Tot fără nici un fel de discuțiune sau controversă posibilă, că minorul nu poate face un partaj imobiliar printr'o transacțiune, iar nulitatea unui asemenea partaj este de ordine publică, putând deci fi invocată oricând și de orice interesat. În acest sens: Casăție I Deciziunea No. 273 din 9 Martie 1923 Pandecte Române Caet 10/923 Anul II partea I pag. 308 cu nota d-lui Alexandru I. Spineanu; Curtea Apel Craiova Secția I Decizia No. 26 din 24 Februarie 1922 publicată în Justiția din Craiova No. 14/922 pag. 2; Casăție I Dreptul No. 26/908; Casăție Buletin 1894 pagina 1069-1070; Tribunalul Prahova Curier Judiciar No. 45/1894; Tribunalul Ilfov s. II-a 4 Mai 1888 Dreptul No. 36/1888; Tribunalul Tutova 18 Iunie 1886 Dreptul No. 65 din 1885/1886; Curtea de Apel București s. II-a Decizia No. 98/1883 Dreptul No. 53 din 1882/1883. Contra: Curtea de Apel București s. III Decizia No. 74/1894 Casată de Curtea de Casăție în urma recursului făcut de procurorul general Filitti, în interesul legii vezi Pandecte Române Caet 10/923 Anul II Partea I pag. 310 în nota coloana I; Tribunalul Dolj s. II-a proces verbal No. 8015 din 22 Septembrie 1907 semnat de C. Poenaru și Dem. Stoenescu Pagini Juridice 1907 pag. 113 (partajul cu minorii nu se poate face prin transacțiune).

Jurisprudența franceză: Cass. civ. août 1807 S. 7 I, 437; Douai 12 Mai 1827 S. 27, II 218; Req. rej. 25 Nov. 1834 S 35 I 253; Paris 25 Jul 1840 D Au Mot Succession Nr. 1831; Cass. civ. 27 Mars 1850 S 50, I, 369; Riom 1 April 1854 S 54, II, 617.

Doctrina Română: D. Alexandresco II ed. II pag. 756-757; Neagu II No. 14-24 pag. 306-308; Nacu II No. 219 pag. 150; N. Titulescu Impărțea moștenirilor pag. 69, 309; N. Stănescu Despre partaj și rezervă pag. 41 No. 76.

Doctrina Franceză: Marcadé II No. 300 pag.

212; Demolombe, Successions III Nr. 608 pag. 542-543; Laurent X No. 294 pag. 329; Demante et Colmet Santerre III No. 168 bis pag. 271; II No. 226 pag. 264; Bandry II (1898) No. 226 pag. 154; Baudry-Wahl Successions II Nr. 2987 pag. 489, Nr. 2992-2999 pag. 492-495; Planiol III ed. II No. 2352 pag. 686; Arntz II No. 1487 pag. 169; Aubry et Rau I (1869) pag. 454 (Vezi pentru toate aceste trimiteri nota d-lui Dem. Stoenescu Pandecte Române Caetul 1/925 Anul IV partea I pag. 32).

În privința nulității de ordine publică și a consecințelor lor, vezi Aubry et Rau vol. I pag. 118 și urmât. paragraf 37; M. Planiol vol. I pag. 125 și urmât. paragraf 335 și urmât.

După această expunere în fapt și în drept a fondului procesului pe care am crezut-o necesară cu atât mai mult cu cât procesul nu s'a judecat în fond, deoarece reclamantul neprezentându-se în instanță acțiunea sa a fost respinsă ca nesustținută, să luăm în cercetare incidentul rezolvat de Tribunal. În instanță s'au prezentat numai doi părâți și a lipsit reclamantul. Este afară de orice îndoială că în lipsa reclamantului și când se prezintă numai o parte din părâți, iar alții lipsesc, art. 151 proc. civilă nu-și putea avea aplicațiunea, deoarece conform art. 149 proc. civilă, dacă reclamantul nu răspunde la strigarea pricinii sale, hotărârea dată în lipsa sa apără pe toți părâții, chiar dacă s'ar înfățișa numai unii din ei.

Desbaterile parlamentare duc la această soluțiune (Vezi codul adnotat Dan sub art. 149 proc. civilă). D-l N. R. Căpităneanu: Rog pe d-l Ministru de Justiție să explice dacă art. 151 se aplică în cazul când se prezintă numai o parte și lipsește reclamantul, pentru că în practică s'ar face aplicarea art. 151 fără a se ține seamă de art. 149 care are o dispozițiune categorică, căci zice: „chiar dacă s'ar înfățișa numai unii din părâți“. D-l Ministru al Justiției: „Dacă nu se prezintă reclamantul, atunci se respinge cererea“. Scopul pentru care legiuitorul a prescris că afacerea se va amâna în cazul prevăzut de art. 151 proc. civilă, este spre a se evita darea de hotărâri contrarii în aceeași cauză, cum s'ar întâmpla asupra opozițiunii persoanelor cari au lipsit la prima înfățișare a pricinii. Prin urmare, ori de câte ori neaplicarea art. 151 nu va avea de efect să aducă o atingere principiului de a nu se da hotărâri contrarii în aceeași afacere, nu se violează acea dispozițiune de lege (Cas. I 15 Mai 1909 Jurisprudența 22/909 Codul adnotat Dan sub art. 151 No. 2 pag. 235); prin neprezentarea reclamantului, părâții câștigă cauza prin respingerea acțiunii ca nesustținută, astfel că opoziția este a reclamantului, neputându-se deci da hotărâri contradictorii.

Unul dintre părâți a cerut respingerea acțiunii ca nesustținută conform art. 148 și 149 proc. civilă, iar celălalt părât a cerut strămutarea judecării procesului la alt Tribunal în baza art. 129 (fost 118) din legea de organizare judecătorească pentru motivul că reclamantul era magistrat la Trib. Dolj și că această recuzare de instanță este admisibilă chiar în lipsa reclamantului, conform art. 266 și urmât. proc. civilă. Cu drept cuvânt. Tribunalul între aceste două concluziuni din partea ambilor părâți cari s'au prezentat, a admis concluziunile de respingerea acțiunii, pentru motivul că într'un litigiu, scopul părâtului fiind de a înlătura acțiunea reclamantului și de a se apăra de pretențiunea adusă în contra sa, acest scop este

satisfăcut prin respingerea acțiunii reclamantului, hotărârea dată apărând pe toți părâții, chiar dacă s'ar înfățișa numai unii dintre ei, astfel că de faptul respingerii acțiunii au profitat toți părâții, deși s'au prezintat numai doi, iar sentința este supusă opoziției pentru reclamantul care a pierdut prin faptul respingerii acțiunii și apelului. Neapărat că nu poate fi vorba în speță de aplicarea art. 266 și urmât. proc. civilă, deoarece aceste texte sunt așezate sub capitolul 14 din proc. civilă, unde se vorbește despre strămutarea la un alt Tribunal din cauza rudeniei sau afinității, cu alte cuvinte când o parte litigantă ar avea două rude sau afini până la gradul al cincilea inclusiv între judecătorii Tribunalului, ceea ce nu este cazul în speță, astfel că toată procedura din aceste articole nu poate fi aplicată decât la cazurile limitate prevăzute în acest capitol pentru strămutarea rudeniei sau afiniăței.

Pentru cererile de strămutare dela un tribunal la altul sau dela o Curte de apel la alta, pentru cuvântul de bănuială legitimă sau de siguranță publică, discuțiune care în speță nu a avut loc, urma să se facă de partea care avea vreo bănuială, o cerere direct înaintea Inaltei Curți de Casație conform art. 31 paragraf 1 legea Curții de casație din 1912, care s'ar fi judecat atât în penal cât și în civil fără citarea părților și fără motivarea deciziei care ar fi admis sau respins cererea, iar cererea trebuia adresată Inaltei Curți înainte de judecarea fondului, căci partea era în măsură să cunoască pe adversarul său și să propună Inaltei Curți bănuiala, prin citațiunile pe cari le-a primit și care trebuie să aibă 30 zile libere conform art. 78 proc. civilă, astfel că nu poate fi străgănită judecarea fondului printr-o cerere de strămutare în cursul judecății, când cauza de suspiciune există încă dela începutul introducerii acțiunii fără să fi survenit prin vreun fapt posterior introducerii acțiunii.

În privința art. 129 (fost 118) legea de organizare judecătorească care prohibă judecarea unui proces la un Tribunal sau Curte din care face parte magistratul când acel magistrat este parte litigantă, în speță, procesul nu s'a înfățișat pentru că respingerea unei acțiuni ca nesusținută în lipsa reclamantului, nu poate echivala cu o judecare în fond pentru că să poată exista vreo bănuială;

Concluziunile părâtului cele mai fondate în cas de neprezentare reclamantului, nu pot fi altele decât în sensul respingerii acțiunii, pentru că oricine tinde într'un proces să obțină o hotărâre favorabilă. Ce bănuială poate fi pentru o parte care a câștigat, că s'a respins acțiunea unui reclamant magistrat, prin neprezentarea sa? Dacă reclamantul magistrat s'ar fi prezentat în instanță și Tribunalul ar fi trimis cauza spre judecare unui alt Tribunal apropiat de exemplu la Tribunalul Gorj și reclamantul nici la acel Tribunal nu s'ar fi prezentat? Neapărat că soluția ar fi fost aceeași de a se respinge acțiunea ca nesusținută astfel că prin nimic nu este prejudiciat părâtul, când reclamantul se prevalează de dispozițiunile art. 149 proc. civilă, cari pe deoparte sunt favorabile părâtului căci câștigă cauza, iar când sunt mai mulți și se prezintă numai o parte din ei, hotărârea dată în lipsa reclamantului apără pe toți părâții, iar pe de alta, îndreptățește pe reclamantul care a pierdut să-și valorifice drepturile, fie în opoziție, fie în instanța de apel. Ce pot obiecta părâții lipsa?

Nimic, căci hotărârea îi apără pe toți conform art. 149 proc. civilă, astfel că atât cei lipsă, cât și cei de față câștigă cauza. În privința cheltuelilor de judecată, ar fi putut exista discuțiune, dacă părâții le-ar fi cerut, dar în speță, un părât a cerut strămutarea și celălalt respingerea acțiunii pur și simplu, declarând categoric că renunță la cheltueli de judecată, astfel că nici din acest punct de vedere nu putea exista vreo bănuială. Că a fost sesizat Trib. Dolj cu judecarea, nici nu se putea altfel, deoarece Trib. Dolj era competente după natura acțiunii, personală căci are la bază un contract (trasacțiunea), imobiliară având de obiect imobil.

S'ar fi putut investi direct cu judecarea, Tribunalul Olt sau Romanai, sau altul din circumscripția Curții de Apel Craiova, decât Trib. Dolj, conform clauselor acelei transacțiuni? Desigur că nu, căci acele Tribunale tot după cererea vreunuia dintre părâți și-ar fi declinat competența, trimetând afacerea la Trib. Dolj, competente după natura acțiunii și a clauselor acelei transacțiuni, astfel că singurul Trib. Dolj putea fi investit în mod legal cu judecarea. Dacă judecata s'ar fi înfățișat înaintea Trib. Dolj, adică dacă s'ar fi prezentat și reclamantul, neapărat că Trib. Dolj ar fi trecut afacerea la Tribunalul cel mai apropiat. Că este neapărat necesar ca reclamantul magistrat sau părât să se prezinte în instanță pentru ca afacerea să fie trimisă la alt Tribunal, rezultă din același articol 129 leg. org. judecăt., unde se spune că ei (magistrații) pot pleda cauzele lor personale, acelea ale soțiilor lor, cum și acelea ale minilor sau interzisilor puși sub tutelă sau curatela lor; în aceste cazuri însă cauza nu se va înfățișa la Tribunalul sau Curtea din care face parte magistratul. Care sunt aceste cazuri? Evident că acelea în care pledează magistratul sau procuratorul său ori, nu se poate înțelege pledoarie fără prezența magistratului sau procuratorului în instanță și deci, dacă nu se prezintă magistratul sau procuratorul său, cauza se poate înfățișa, căci bănuiala ar fi fost în funcție de prezența magistratului sau procuratorului, când procesul s'ar fi judecat în acest cas, un coleg neputând fi judecat de alți colegi din același Tribunal și pentru acest singur motiv, legiuitorul a edictat dispozițiunea din art. 129 leg. org. judecăt. În speță, deci, părâtul care a cerut strămutarea a avut intențiunea numai de a străgăni judecarea și era de datoră Tribunalului să suprimă acest sistem dăunător bunului mers al justiției, respingând incidentul de strămutare cum și acțiunea ca nesusținută în lipsa magistratului.

Cu aceste explicațiuni, felicităm Tribunalul pentru soluțiunea dată cum și pentru redacțiunea clară, elegantă și juridică a sentinței ce a pronunțat.

ALEXANDRU HAGI GHEORGHE

Judecător de sedință Trib. Dolj

A apărut Nr. 3 din REVISTA DE DREPT PUBLIC, organ al Institutului de științe administrative din România, sub direcțiunea d-lui profesor universitar *Paul Negulescu*, conținând interesante articole semnate de M. Hauriou, Hans Kelsen, Corneliu Botez, P. Negulescu ș. a.

Prețul 125 lei. Se pot procura prin „*Curierul Judiciar*”.